№№71–72
(2591–2592)

4 мая 2007 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!

Хто не зрабіў перадаплату і хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Наведвайце сайт «Народнай волі»!

Паважаныя чытачы "Народнай волі"!
Знайсці нас у Інтэрнэце можна па адрасе **www.nv-online.info**
Там вы зможаце прачытаць артыкулы апошніх нумароў газеты і абмеркаваць іх, даведацца пра падзеі ў краіне і свеце на стужцы навін, напісаць электронны ліст у рэдакцыю.
Архіў газеты можна паглядзець па адрасе **http://nv.promedia.by**

БЕЛАРУСЬ—ЕЎРОПА

«Калі пачнуць вызваляць палітычных зняволеных — вось гэта будзе вялікім крокам»

Беларускі бок прыняў рашэнне аб адкрыцці ў Мінску прадстаўніцтва Еўрапейскай камісіі. Еўрапейская камісія — выканаўчы орган Еўрасаюза. Афіцыйны запыт аб магчымасці адкрыцця прадстаўніцтва ў Мінск быў адпраўлены ў 2005 годзе. Адказ Мінск рыхтаваў два гады.

Дарэчы, Мінск застаецца апошняй краінай Еўропы, дзе няма прадстаўніцтва Еўракамісіі.

"Ідзе нармальны рабочы працэс па развіцці адносін з Еўрасаюзам", — патлумачыў сітуацыю прэс-сакратар МЗС Беларусі **Андрэй ПАПОЎ**. З яго слоў вынікае, што пад магчымым супрацоўніцтвам беларускі бок мае на ўвазе не дэмакратычныя змены, а эканамічныя стасункі. Прадстаўніцтва Еўракамісіі, зазначыў Папоў, беларускі бок разглядае як "канал для развіцця супрацоўніцтва" з ЕС у сферах, што ўяўляюць узаемную цікавасць, у ліку якіх — энергетыка, транспарт, сумесная ахова межаў, барацьба з нелегальнай міграцыяй, гандлем людзьмі, арганізаванай злачыннасцю.

Дата адкрыцця прадстаўніцтва пакуль не вызначана. Не вырашана і тое, які статус і паўнамоцтвы яно будзе мець. *"Цяпер ідуць кансультацыі"*, — паведаміў Андрэй Папоў. Аляксандр Лукашэнка ў сваю чаргу адназначна заявіў, што прадстаўніцтва Еўракамісіі *"будзе працаваць у пэўных межах"*.

У любым выпадку незалежныя эксперты назвалі рашэнне Мінска аб адкрыцці прадстаўніцтва Еўракамісіі "знакавым": маўляў, Беларусь дэманструе сваю гатоўнасць да нармалізацыі адносін з Еўропай. Але, акрамя знакаў, патрэбны яшчэ і канкрэтныя крокі па нармалізацыі палітычнай сітуацыі, бо для Еўропы Беларусь па-ранейшаму застаецца "апошняй дыктатурай".

"Еўрапейскі Саюз не адменіць гандлёвыя санкцыі ў абмен на згоду Беларусі адкрыць прадстаўніцтва Еўракамісіі ў Мінску", — пра гэта ў інтэрв'ю бельгійскаму выданню "EUobserver" заявіў адзін з чыноўнікаў ЕС. Еўрапейскі дыпламат падкрэсліў, што рашэнне аб адкрыцці прадстаўніцтва Еўракамісіі ў Мінску і выключэнне Беларусі з Генеральнай сістэмы прэферэнцый (ГСП) — *"зусім розныя рэчы"*. *"Мы сказалі ім: не чакайце ў абмен рашэнні па ГСП,* — сказаў прадстаўнік ЕС. — *Адкрыццё офіса Еўракамісіі — гэта добры крок. Але ён не павінен успрымацца як прарыў. Калі пачнуць вызваляць палітычных зняволеных, вось гэта будзе вялікім крокам"*.

Прадстаўнік ЕС нагадаў, што рашэнне аб выключэнні Беларусі з ГСП уступіць у сілу 21 чэрвеня. Паводле яго слоў, пры адмене гандлёвых ільгот Беларусь можа губляць штогод да 400 млн еўра.

Алег СНОЎ.

Расіяне расплацяцца

Уласнік расійскага трубаправода "Унеча—Вентспілс" згадзіўся аплаціць расходы Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Беларусі на ліквідацыю наступстваў аварыі, у выніку якой адбыўся разліў нафты.

У ліквідацыі аварыі бралі ўдзел чатыры буйныя арганізацыі міністэрства: Рэспубліканскі атрад спецыяльнага прызначэння, Віцебскае абласное ўпраўленне МНС, прадпрыемства "Беллесавія" і спецатрад "Палессе" з Пінска, якія панеслі расходы ў суме каля 133 мільёнаў рублёў.

Што ж тычыцца спецыялістаў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, то яны пакуль не ўстанавілі канчатковы памер экалагічнага ўрону ад наступстваў аварыі. *"Як толькі гэты ўрон будзе падлічаны, уладальніку трубаправода будуць прад'яўлены адпаведныя прэтэнзіі"*, — сказаў міністр Энвер Барыеў.

Марат ГАРАВЫ.

СПЕЦИАЛЬНО ДЛЯ «НАРОДНОЙ ВОЛИ»

Януш ОНЫШКЕВИЧ,
заместитель председателя комитета иностранных дел Европарламента:

«Легкие деньги «Газпрома» когда-нибудь закончатся, и Беларуси придется выживать самостоятельно»

У него была бурная альпинистская молодость, в его активе десятки сложнейших восхождений, в том числе и на самые высокие горы — так называемые восьмитысячники в Гималаях. Он даже взобрался зачем-то на Пик Коммунизма на Памире. Видимо, таким образом он попытался победить коммунизм в себе. И, судя по всему, победил: более активного и целенаправленного сторонника рыночных реформ, демократии, тесного сотрудничества с Евросоюзом и НАТО в Польше сегодня трудно найти.

Януш Онышкевич — один из основателей легендарной польской "Солидарности", бывший министр обороны Польши. Несмотря на свои 69, он умудряется сидеть сразу в трех креслах — вице-председателя комитета иностранных дел Европарламента, председателя Демократической партии Польши и председателя национальной Федерации альпинизма.

Признаюсь честно, он покорил меня почти как восьмитысячник, но только сразу же, мгновенно — еще до того, как я вошел в его кабинет на восьмом этаже Европейского парламента. В знак солидарности с теми, кто верит в победу демократии на Беларуси, он повесил на свою дверь с внешней стороны бело-красно-белый флажок. А потом я узнал, что он был почти единственным европолитиком, который в этом году ездил в Минск на День Воли 25 марта и даже выступил на митинге.

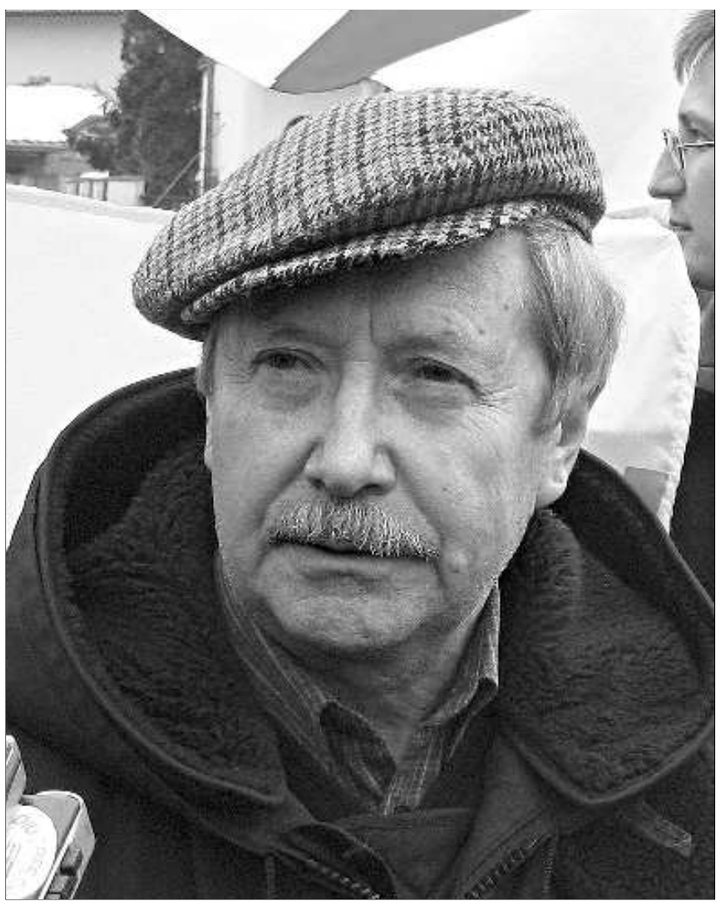

— Господин Онышкевич, давайте немного пофантазируем о будущем Беларуси. Предположим, Лукашенко ушел из власти, во главе государства — демократический лидер. У этого демократического лидера в руках искалеченная, централизованно управляемая, как в советские времена, экономика, зачищенное до пустынного состояния поле независимых СМИ, запуганный, обнищавший народ, который в большинстве своем ни на что не надеется и ни в кого уже не верит. Куда двигаться — в сторону ЕС, НАТО? Есть ли другие альтернативы? Как-то, давая интервью украинской газете "День", Вы сказали о том, что если Украина завтра вступит в Евросоюз, то ее экономику ждет катастрофа, она просто не выдержит конкуренции...

— Да, это верно. То же самое может произойти и с белорусской экономикой, если Беларусь захочет быстро вступить в ЕС. Но это вовсе не означает, что переходный период должен у вас тянуться слишком долго. Иногда такие периоды длятся пять, десять лет, как это было, например, в Польше. Перед новым белорусским руководством может встать и проблема переговоров с Евросоюзом, потому что ЕС наверняка выставит жесткие условия по срокам модернизации вашей экономики. Что касается того, куда вам двигаться — в сторону России или ЕС, это уж решайте сами. Я думаю, для Беларуси наилучшим выбором была бы интеграция в Евросоюз. Мы, поляки, видим собственными глазами, как членство в ЕС облегчает процесс модернизации польской экономики, способствует повышению конкурентоспособности наших товаров на мировом рынке. Не надо забывать и о тех огромных суммах финансовой поддержки, которые получила Польша от Евросоюза во время реформ. Речь идет о 70 миллиардах евро, которые идут как на построение рыночной инфраструктуры, так и на поддержку образования и культуры. Конечно, Беларусь меньше Польши, и могла бы рассчитывать на меньшую сумму. Но все равно, согласитесь, это немалые деньги.

— Вы упомянули о миллиардах, не полученных Беларусью от ЕС. А как Вы думаете, что конкретно теряет Беларусь уже сегодня от неучастия в различных европейских инициативах, например, в программе добрососедства Еврокомиссии, активным участником которой является та же Украина?

— Речь идет опять же о возможностях получения финансовой поддержки. В европейском бюджете на политику добрососедства заложены миллиарды евро. Конечно, такая помощь рассматривается не в таком масштабе, как в случае членства в ЕС. Но существуют многочисленные программы поддержки различных отраслей стран — соседей ЕС, в том числе структур гражданского общества. Не исключена возможность понижения налогов на белорусские товары.

— Вы имеете в виду европейские пошлины на белорусский экспорт?

— Да. Я думаю, возможны определенные договоры между ЕС и Беларусью на этот счет уже сейчас. Можно уже сегодня также получить средства Евросоюза на развитие инфраструктуры в Беларуси, на благоустройство границ, к примеру. Польша еще до вступления в Евросоюз получала помощь на подобные цели. Уже начиная с того момента, когда стало ясно, что мы войдем в ЕС.

— А не порождает ли подобная стратегия ЕС иждивенческие настроения в польском обществе? Ведь люди, возможно, просто привыкают к зарубежной помощи, расслабляются, перестают рассчитывать на собственные силы. Польша уже несколько лет в Евросоюзе, и тем не менее польская речь в Брюсселе звучит, видимо, чаще других иностранных языков. Поляки, особенно из провинции, приезжают в столицу Евросоюза на стройки, нанимаются в прислугу, занимаются не такой уж и высокооплачиваемой уборкой помещений. Им что, на Родине не хватает работы? Или реформы в Польше пробуксовывают?

— Я не думаю, что реформы пробуксовывают. Польской промышленности, даже на сегодняшний день, еще тяжело конкурировать с развитой западноевропейской. Как говорят русские, Москва не сразу строилась. Польская экономика тоже не могла стать за один день высокомодернизированной и конкурентоспособной. За десять-пятнадцать лет реформ в Польше нам нужно было в первую очередь повысить ее эффективность. И сейчас мы уже пожинаем плоды этих реформ, эффективность польской экономики растет ежегодно на 5—6%. Что это означает? Это означает, что для выработки того же количества продукции надо на 5—6% меньше ресурсов. Часто, увы, такими ресурсами становятся работники, люди. Поэтому одним из негативных итогов реформ в Польше стала безработица. Сейчас наша промышленность, я считаю, очень хороша, экспортные показатели растут на 20—30% в год. Для сравнения: в начале 1990-х годов весь экспорт Польши составлял всего 14 миллиардов долларов в год. В 2000 году — порядка 30 миллиардов, сейчас — свыше 100.

(Окончание на 2-й стр.)

СПРАВКА «НАРОДНОЙ ВОЛИ»

Януш Онышкевич — доктор математических наук. Почетный доктор университета города Лиидс (Великобритания). С 1958-го по 2001 год активно занимался математикой, в том числе в Польской академии наук и в Варшавском университете. С 1980-го по 1989 год — пресс-секретарь, а также член правления польской "Солидарности". С 1989-го по 2001 год депутат парламента Польши. Затем длительный срок, с 1991-го и вплоть до 2000 года, работал с незначительным перерывом на должностях заместителя министра и министра обороны Польши. С 2001-го возглавляет польскую федерацию альпинизма, с 2004 года — депутат Европейского парламента, два года занимал пост его вице-президента.

Обладатель медали Манфреда Уорнера, ордена князя Гедымина, большого креста и ордена бельгийского короля Леопольда Второго.

Женат, имеет пятерых детей.

БОЛЬ

Не закрануўшы галоўнага

Колькі дзён таму прымусіў сябе паслухаць адказы пана начальніка дзяржавы на пытанні кіраўнікоў СМІ Беларусі. Агульнае ўражанне — нічога новага. Дакладней — нічога істотна новага. Усё едзе, як і ехала, — з незначнымі прабуксоўкамі, прытармозкамі, падгазаванымі рыўкамі і маленькімі аб'ездамі. А зрэшты — чаго новага чакаць? У дзяржаве — стабільнасць, парадак, спакой. Ёсць, вядома, і праблемы — эканамічныя, сацыяльныя, палітычныя, — і яны былі большменш абгавораны ў размове. Натуральна. Дзеля гэтага ж і ладзілася сустрэча. Праўда, многія пытанні былі надта ж ужо "прадуманыя", прадбачліва-прыемныя для гаспадара-работадаўцы — каб дагадзіць і тым самым трохі выслужыцца. Рэзкім дысанансам прагучала пытанне І.Сяродзіча аб бяспраўным становішчы недзяржаўнай прэсы ў Беларусі, аб нялюдскім чыноўніцкім гвалце над ёю. Чаго варты быў адказ на пытанне рэдактара "Народнай волі" — гэта мы зразумеем у самы блізкі час.

З вялікай і ўжо можна сказаць застарэлай наіўнасцю я спадзяваўся (што зробіш, dum spiro spero) пачуць ад запрошаных яшчэ адно пытанне і адназначны на яго адказ. Пытанне прыблізна такое: "У нас шмат складаных праблем-задач, на вырашэнне якіх трэба мабілізаваць дзяржаўныя і грамадскія сілы, кажучы высокім стылем — падымаць увесь народ. Напрыклад, на змаганне з афіцыйнай — на ўсіх узроўнях — хлуснёй, на барацьбу з раскраданнем нацыянальных багацняў і абрабаваннем працоўнага люду, на выратаванне нацыі ад павальнага смяротнага п'янства — праз усталяванне прынцыпаў сацыяльнай справядлівасці, праз клопат аб сям'і, аб культуры, маралі і духоўнасці. Але ёсць задача над усімі задачамі, — задача, ад нашага разумення якой і нашага стаўлення да яе залежыць наш лёс — лёс беларускага народа. Гэта задача выратавання нашай роднай беларускай мовы і развіцця нацыянальнай самасвядомасці народа, паколькі па-за гэтым — усё астатняе траціць сэнс і значэнне. Бо па-за гэтым — усякія размовы пра суверэнітэт і незалежнасць Беларусі ёсць, выбачайце, пустая гаварыльня. "А балантэсы ўсё балантэсяць", як кажа народная прымаўка. Выратаванне мовы — вось найгалоўная *ўсенародная* задача, пастаўленая сёння самім ходам гісторыі перад беларускім народам. Што вы на гэта скажаце і ці думае кіраўніцтва краіны браць дзяржаўны курс на выратаванне беларускай мовы?"

Такое пытанне, на жаль, зададзена не было. Уся размова прайшла ў абыход ГАЛОЎНАГА.

"Сохранение русского языка — это краеугольный камень, лежащий в фундаменте национальной безопасности России" — так сказала на паласе "Литературной газеты" (2007, 16) вядомая ў свеце русістка, рэктар Санкт-Пецярбургскага універсітэта Людміла Вярбіцкая. Інтэрв'ю з ёю называецца "Краеугольный камень геополитики". Мудрэй, ямчэй і дакладней не скажаш. Учытайцеся яшчэ раз, паважаныя сябры "Народнай волі". "Краеугольны камень у фундаменце нацыянальнай бяспекі"! Выверні яго з падмурку — і дом рухне, разваліцца. Дом, назва якога — Расія.

Гэтая ісціна цалкам, сто на сто, прыкладаецца і да Беларусі (як і да любой краіны ў свеце). Захаванне беларускай мовы ў Беларусі — канечне ж, гэта краеугольны камень у падмурку нашай нацыянальнай бяспекі. Аднак грамадзяне Беларусі, якія лічаць сябе палітычнай, эканамічнай і культурнай элітай нацыі, разумець гэта не жадаюць і клопат пра захаванне, пра жыццё і лёс беларускай мовы сваім галоўным, найпершым дзяржаўным, грамадскім і чалавечым клопатам рабіць не хочуць. Не хочуць не толькі актыўна працаваць на гэтую Вялікую Справу, актыўна правадзіць у жыццё адпаведную палітыку (краеугольны ж камень, панове!), але і нават валодаць мовай народа, да якога належаць, не лічаць патрэбным. І не валодаюць. А калі сяк-так і валодаюць — не карыстаюцца ёю ні на афіцыйным, ні на бытавым узроўні.

Абавязак сумленнай нацыянальнай інтэлігенцыі палягае ў тым, каб як толькі можна тлумачыць народу вось гэту ісціну: трэба забяспечыць рэальнае існаванне беларускай мовы ў Беларусі ў статусе сапраўды дзяржаўнай, афіцыйнай, — як гэта ёсць ва Украіне, Літве, Арменіі, Балгарыі, Славеніі, Чэхіі, Славакіі і ва ўсіх іншых суверэнных краінах свету. Трэба несупынна біць і біць у набат трывогі: дзяржаўнае і грамадскае жыццё ў Беларусі выкіроўваецца ў абыход ГАЛОЎНАГА — таго, ад чаго залежыць наша будучыня, наш лёс: быць або не быць. У краіне, такім чынам, ідзе пагібельнае марнаванне дзяржаўнага і чалавечага часу. Самае галоўнае не робіцца. А самае галоўнае, паўтараю, гэта — выратаванне мовы, душы народа, душы зямлі нашае адвечнае, Богам дадзенае. Усё астатняе, усе іншыя праблемы — эканамічныя, сацыяльныя, гаспадарчыя — будуць патроху вырашацца. Абавязкова. Пры любым палітычным рэжыме. А дзе ж дзенешся? І есці, і апранацца, і мець дах над галавой трэба. Толькі ўсё гэта будзе вырашацца насельніцтвам "северо-западного края", а не народам суверэннай *беларускай* Беларусі.

"Ну і што? І што тут плахога? Мы жа адзін народ з рускімі. Глаўнае — штоб вайны не было!" — зноў чуем голас з самага верху.

Вядома, для стараннікаў антынацыянальнага, антыбеларускага рэжыму нічога "плахога" тут няма. Для тых, хто амаль да астатку вытравіў нашу мову ў школах, універсітэтах, на тэлебачанні, у прэсе, у кнігадрукаванні, у навуцы... Старажытную, неймаверна-багатую, дзівосна-прыгожую мову вялікага славянскага народа!

Як і раней, мае надзеі перш за ўсё на моладзь, на юных сыноў і дачок Бацькаўшчыны. Мой наказ ёй нязменны:

Помні:
Волю ў змаганні бяруць,
А не просяць,
Не кленчаць,
Не моляць.
Толькі ты
Зберажэш Беларусь!
Толькі ты,
Беларуская моладзь!

Дарагія, мілыя, не паралізаваныя страхам хлопцы і дзяўчаты! Да вас звяртаюся: выходзячы на дарогу актыўнай грамадскай чыннасці, не пайдзіце, заклінаю вас, убок ад ГАЛОЎНАГА. Хай засцеражэ вас Бог ад такога трагічнага кроку.

Ніл ГІЛЕВІЧ.
2007, красавік.

РЭГІЁН

На Віцебшчыне скароцяць палову льнозаводаў

Пра неабходнасць скарачэння колькасці льнозаводаў з 20 да 10 заявіў старшыня Віцебскага аблвыканкама Уладзімір Андрэйчанка на чарговым пасяджэнні.

Скарачэнне і ліквідацыя чакае таксама шэраг іншых дзяржаўных прадпрыемстваў, якія не прыносяць прыбытак. "Пора прекратить поддерживать предприятия, которые работают на государственных "подпорках", — заявіў Уладзімір Андрэйчанка.

Доля стратных прадпрыемстваў за першы квартал, як паведамляе сайт аблвыканкама, склала: у будаўніцтве — больш за 50%, у мяса- і малакапераапрацоўцы — 48%, у гандлі — 40%. Увогуле, па даных упраўлення эканомікі Віцебскага абласнога выканаўчага камітэта, прыбыткі прадпрыемстваў вобласці з пачатку 2007 года скараціліся на 20%, а рэнтабельнасць паменшылася з 14% у 2006 годзе да 8%.

Ігар МАРОЗАЎ.

УВАГА!

Кожныя суткі на дарогах Беларусі гіне 5 чалавек

Удзельнікам дарожнага руху не хапае паважлівых адносін адзін да аднаго.

Толькі ў мінулым годзе ў Беларусі адбылося больш за 8 тысяч дарожна-транспартных здарэнняў. Іх вынікі жудасныя: загінула больш за 1700 чалавек, а амаль 9000 вымушаны былі звярнуцца па медыцынскую дапамогу і прайсці курс адпаведнага лячэння. ДАІ краіны называе страшэнныя лічбы, якія дапамагаюць больш яўна прадставіць рэальную карціну наступстваў ДТЗ — кожныя суткі на дарогах Беларусі гіне пяць чалавек, а каля дваццаці атрымліваюць траўмы рознай ступені цяжкасці.

Больш за 75 працэнтаў аварый адбываецца па віне кіроўцаў. У астатніх вінаватыя пешаходы. Прычым кожны трэці пешаход — удзельнік ДТЗ знаходзіўся ў нецвярозым стане.

Чвэрць ДТЗ, у якіх вінаватыя кіроўцы, прыходзіцца на здарэнні з удзелам беларусаў да 23 год. Толькі ўявіце сабе — штогод 200 юнакоў і дзяўчат гінуць у аварыях, а болей за паўтары тысячы маладых беларусаў атрымліваюць розныя траўмы, часам цяжкія. Увогуле, адзначаюць медыкі, дарожна-транспартны траўматызм — другая прычына смяротнасці сярод маладых людзей ва ўзросце ад 5 да 25 гадоў. Часцей за ўсё, канстатуюць даішнікі, маладыя людзі трапляюць у экстрэмальныя сітуацыі на дарогах з-за сваёй самаўпэўненасці і недастатковага вопыту кіравання аўтамабілем. Ім здаецца, што яны змогуць прадбачыць любую нечаканасць на дарозе, а на самай справе гэта не так.

Дарэчы, непаважлівыя адносіны ўдзельнікаў дарожнага руху адзін да аднаго — галоўная прычына аварый. Не прапусціў пешахода, перавысіў хуткасць, рэзка затармазіў, "падрэзаў" суседнюю машыну... Такая гарэзлівасць можа каштаваць чыйгосьці жыцця.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 МАЯ 2007 г.

СПЕЦИАЛЬНО ДЛЯ «НАРОДНОЙ ВОЛИ»

Януш ОНЫШКЕВИЧ,
заместитель председателя комитета иностранных дел Европарламента:

«Легкие деньги «Газпрома» когда-нибудь закончатся, и Беларуси придется выживать самостоятельно»

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Есть и другой фактор, почему еще можно встретить так много поляков за пределами Польши: у нас пока зарплаты ниже, чем в Западной Европе. Поляки благодаря открытости границ могут выбирать, где им работать — в Польше или за границей. Многие из тех, кто совсем не плохо зарабатывает на Родине, когда узнают, что смогут заработать гораздо больше в Ирландии, Швеции или в Бельгии, едут туда. Поэтому на сегодняшний день Польша испытывает недостаток рабочих рук, нам нужно как-то заполнять те места, которые пустуют после отъезда наших земляков за рубеж. Поэтому сейчас в Польше обсуждается вопрос, как облегчить визовый режим для тех, кто хочет приехать в Польшу поработать.

— Например, для белорусов? Вы, я знаю, не так давно обращались к министру иностранных дел Польши Стефану Меллеру с инициативой бесплатных виз для белорусов в Польшу…

— Да, было такое дело. И не только для белорусов, но и для украинцев. В любом случае я считаю, что визовый режим Беларуси с Польшей не такой строгий, как, например, со странами группы Шенгена. Белорусы должны, конечно, платить какие-то деньги за польскую визу, но эта сумма незначительна по сравнению с нынешней стоимостью шенгенской визы, которая составляет 60 евро и может еще повышаться. Проблема в том, что через 2—3 года Польша войдет в шенгенскую зону, и белорусам будет не так-то просто приехать к нам. И поэтому, пока есть время, я повторяю нашим министрам в Евросоюзе, в том числе, как вы правильно владеете информацией, и Стефану Меллеру, о том, что для белорусов польская виза должна стать бесплатной.

— Есть какие-то подвижки в этом вопросе?

— Пока нет. Но, в конце концов, я надеюсь, что-то будет сделано, потому что мы не можем сказать белорусам, что повернулись к ним спиной.

— Ваш коллега по Европарламенту депутат от Латвии Альдис Кушкис в интервью "Народной воле" сказал, что, если б не литовцы, латыши и поляки, Европа еще долго не замечала бы Беларусь и ее проблемы. Когда Польша будет председательствовать в Евросоюзе, возможны ли еще какие-то активные шаги ЕС по отношению к существующему режиму в Беларуси, кроме визовых запретов и замороженных счетов?

— Трудно загадывать, поскольку Польша будет председательствовать в ЕС не раньше 2012 года. Перед нами еще будут чехи и словенцы. Через пять лет значительно поменяется и состав Европарламента и Еврокомиссии. Но я все же надеюсь, что нам удастся укрепить свои позиции в ЕС, и мы сможем более активно влиять на политику объединенной Европы, в том числе по отношению к Беларуси.

— А что мешает решать какие-то проблемы, выдвигать новые инициативы в отношении Беларуси уже сегодня? Вы как-то упоминали о "бюрократической машине Еврокомиссии", рассказали на недавней конференции в Брюгге о том, что еще прошлым летом написали письмо Бените Ферреро-Вальднер (европейский комиссар по внешним связям и политике добрососедства. — А.С.) с просьбой отчитаться о средствах, потраченных на развитие независимых радиостанций, вещающих с территории Польши и Украины, а еврокомиссар до сих пор молчит…

— Да, бюрократическая машина Еврокомиссии, увы, существует. И это очень большая проблема. Поэтому эффективность той помощи, которую Евросоюз может предоставить на строительство гражданского общества Беларуси, на развитие негосударственных организаций, что, по моему убеждению, является очень важным фактором в процессе демократизации, усложняется бюрократией. Но с радостью констатирую, что в Европейском парламенте уже изменился состав президиума комитета иностранных дел. Теперь руководитель этого комитета — из Польши. А среди четырех заместителей — немец, чех, румын и я, то есть еще один поляк. Совсем другая получается ситуация. Поэтому наша миссия будет в том, чтобы в большей степени заниматься Восточной Европой и проблемами Беларуси, естественно.

— Берлинский политолог Сюзанна Шпан в интервью "Немецкой волне" высказала такую мысль: "Влияние Евросоюза на Беларусь весьма ограничено. Не проводится пока такая активная политика, как, к примеру, в отношении Украины. Отказав, скажем, польским депутатам Европарламента во въезде в Беларусь, Минск точно обозначил узкие рамки деятельности Евросоюза в Беларуси". Значит ли это, что любые брюссельские инициативы просто разбиваются о бетонную стену белорусско-польской границы?

— Проблема в том, что если сравнить сегодняшнюю обстановку в Беларуси с обстановкой в Польше во время военного положения, то разница очень большая. Польское правительство во главе с генералом Ярузельским имело открытые контакты с Западом, причем не столько политические, сколько финансовые. Ярузельский ждал от Запада все новых и новых кредитов. Поэтому западные страны имели какие-то рычаги влияния на обстановку в Польше. Ярузельский и его помощники знали, что долго неправильно себя вести, нарушая все мыслимые и немыслимые международные нормы, невозможно. Они начали искать какой-то компромисс. В конце концов под нажимом западных стран этот компромисс в рамках договоров "круглого стола" был достигнут. В Беларуси ситуация пока абсолютно другая, потому что Лукашенко не зависит от кредитов, торговых льгот Евросоюза. Но эта ситуация может поменяться. Если цены на нефть и газ будут повышаться, тогда перед нынешним руководством Беларуси более остро будет вставать проблема не только экономических реформ, но и политических. Поэтому Беларусь может в скором времени стать слепком Польши образца 1980-х годов. И вы в скором времени вы можете встать перед выбором куда двигаться — на Восток или на Запад.

— А как Вы оцениваете в связи с этим реверанс Лукашенко, который в скандальном интервью немецкой газете "Die Welt" заявил, что не исключает введения евро в денежное обращение в будущем на территории Беларуси? "Если бы западные энергетические концерны имели долю в белорусских энерготранспортных системах, Россия не была бы по отношению к нам настолько жестокой", — заявил он политологу Александру Рару. Как Вы думаете, это попытка заигрывать с Западом, попытка предложить западному бизнесу вкладывать деньги в белорусскую экономику?

— Западный капитал не побежит сломя голову в Беларусь, поверьте мне. Наоборот, он будет очень осторожен в своих намерениях. Почему? Потому что этот капитал нуждается в каких-то политических гарантиях. В стране, в которой Лукашенко может все изменить за одну секунду своим указом или декретом, у западных предпринимателей таких гарантий нет. Я, кстати, за то, чтобы начинать диалог с Беларусью уже сегодня. Но не на уровне президентском, а на более низких уровнях. Например, по каким-то техническим вопросам. Конечно, если господин Лукашенко серьезно думает о том, чтобы сообщить Москве о том, что у него не единственный вариант сотрудничества с Россией, но есть еще и запасной вариант обращения к Европе, то он должен что-то сделать. Сделать, чтобы показать, что он умеет не только уничтожать и подавлять, но и созидать. Пока мы видим действия, направленные исключительно на уничтожение. Гражданского общества, экономических инициатив, политической оппозиции и т.д.

— Каким Вам видится первый шаг навстречу?

— Лукашенко должен освободить политических заключенных. И не через год. А немедленно!!! Это было бы хорошим первым шагом. Потом может быть и второй. Например, разрешить независимой прессе печататься в Беларуси, а не за ее пределами, разрешить этой прессе свободно распространяться через все возможные каналы распространения, в том числе по подписке и через киоски. Есть много шагов, которые Лукашенко может предпринять. А мы в Евросоюзе будем оценивать эти шаги и предпринимать адекватные ответные.

— В том же интервью Лукашенко заявил о том, что в некоторых действиях Москвы он "увидел коварный замысел отобрать независимость Беларуси окольным путем". В российских СМИ в ответ стали появляться материалы с заголовками типа "Лукашенко предал Россию". Как Вы думаете, к чему могут привести эти размолвки белорусского руководства с Кремлем?

— Я думаю, что Россия хочет просто получить один лакомый кусок — это контроль над газо- и нефтепроводами. Вообще, политика "Газпрома", на мой взгляд, заключается в том, чтобы иметь все под одной крышей, — я имею в виду, конечно, не мафиозную крышу *(смеется)*. Вся цепочка перекачки нефти и газа — от мест добычи и до конечного потребителя — все, с точки зрения "Газпрома", должно быть под контролем! Но в Евросоюзе есть сейчас такой подход, что все газо- и нефтепроводы должны иметь точно такой же статус, как и дороги. То есть если ты построил дорогу, то можешь, конечно, брать какие-то деньги за проезд, но не имеешь права вывесить запретительный знак на проезд. Скажем, если Европа покупает газ в Туркменистане, почему мы должны спрашивать разрешения "Газпрома" на прокачку его по территории России? Для "Газпрома" принятие такой позиции, очевидно, означало бы ослабление как своих экономических, так и политических позиций в регионе. Поэтому ставка России на Беларусь — это попытка полностью контролировать прокачку газа и нефти в Западную Европу.

— А как Вы вообще оцениваете политику Кремля по отношению к Беларуси? Глобально, так сказать… Уже который год ЕС и США монотонно убеждают российское руководство задуматься над этим вопросом. А российские чиновники и депутаты в ответ, как на пулеметную амбразуру, бросаются на трибуны в Брюсселе, Страсбурге и Вашингтоне с одной целью — защитить "младшего брата" Беларусь. По-моему, время слепой поддержки Кремлем недемократического режима в Беларуси слегка затянулось. Вы так не считаете?

— Я уверен в том, что для руководства России существует такая проблема — Беларусь. Кремлю выгодна зависимость Беларуси. Но и в России уже растет ощущение, что в Беларуси, возможно, не через год и не через два, но повторится украинский вариант. И поэтому такие известные аналитики, как Караганов, сегодня трубят во все трубы о том, что Россия может потерять Беларусь — так же, как раньше потеряла Грузию, а чуть позже — Украину. Если такая позиция будет воспринята в Кремле, то, возможно, Путин и задумается о какой-то альтернативе Лукашенко. И это будет кардинально новая ситуация.

— Мне интересно Ваше мнение об идее белорусской оппозиции отказаться от Милинкевича как единого лидера демократических сил и создать некоего "плавающего", ротационного лидера. Видимо, частые визиты наших партийных функционеров в Брюссель подтолкнули их позаимствовать ротационный принцип председательства в Евросоюзе…

— Я категорически против идеи создания подобного ротационного лидера. Нам в Европе, в Америке нужно иметь одного надежного партнера, каким на сегодняшний день является Александр Милинкевич. В годы существования "Солидарности", военного положения в Польше таким единым партнером был Лех Валенса. Нам в Брюсселе показалось, что в Беларуси наконец-то есть такой единый лидер оппозиции. Милинкевича в политических кругах Европы все знают и уважают. Если лидер будет ротационный, эффект, я думаю, будет отрицательный. В общем, считаю, что вашей оппозиции надо еще подумать над этой концепцией...

— Поприсутствовав на акции солидарности в Минске, Вы выразили слова восхищения людям, которые не побоялись на нее прийти. Хочу в этой связи привести такой пример из вашей истории: в Польше еще во времена Войцеха Ярузельского, а точнее в октябре 1984 года, на похороны священника Ежи Попелушко, в убийстве которого были замешаны представители властей, в знак солидарности собралось более 500 тысяч человек. В прошлом году в Брюсселе после убийства на криминальной почве подростка к центральному вокзалу города в знак солидарности пришло около 100 тысяч. А в Минске на те же акции солидарности ходит, так скажем, гораздо меньше людей. Значит ли это, что белорусы в своем большинстве не хотят сплачиваться и им по большому счету все равно, что происходит в стране?

— Я не думаю, что белорусам все равно. Я думаю, что в вашем народе растет ощущение того, что надо что-то делать, менять. Я надеюсь, что Беларусь избежит подобного трагического случая, как гибель священника Ежи Попелушко в Польше. Надеюсь, что люди Беларуси задумаются в конце концов над тем, что можно жить по-другому. Не под властью Лукашенко.

— Сейчас в Беларуси стремительно растут цены на коммунальные услуги, на свет, на газ. А цены на бензин шаг за шагом приближаются к западноевропейским. Доходы у белорусов намного меньше, чем в Европе, не говоря уже об Америке. Как думаете, голодный желудок поможет прозрению наших людей?

— Поможет, конечно. К моему сожалению. Я думаю, что даже если Лукашенко сегодня скажет, что может гарантировать быстрое развитие страны, ему уже мало кто поверит. Я уверен в том, что более-менее неплохое существование экономики Беларуси в лукашенковские годы было во многом искусственным. Это были легкие деньги "Газпрома", которые когда-нибудь, а может быть, и в ближайшее время, закончатся. И Беларуси придется выживать самостоятельно.

Беседовал Александр СИЛИЧ, специально для "Народной воли".

Брюссель, Бельгия.

Аляксей Таманаў адмовіўся весці справу «Маладога фронту»?

Па крайняй меры, такія чуткі распаўсюджваюцца ў дэмакратычным асяродку.

8 мая можа быць вызначана дата судовага працэсу над пяццю актывістамі незарэгістраванай арганізацыі "Маладый Фронт". Прэс-сакратар МФ Барыс Гарэцкі паведаміў, што ўсе фігуранты па крымінальнай справе 8 мая пойдуць у Савецкі суд Мінска, і тады, відаць, вызначыцца дата судовага працэсу над абвінавачанымі па справе "Маладога фронту": Насцяй Палажанка, Барысам Гарэцкім, Аляксеем Янушэўскім, Алегам Корбанам і Дзмітрыем Федаруком. У гэты ж дзень маладыя людзі мусяць яшчэ раз пацвердзіць спіс сведкаў, якія будуць сведчыць на іхнюю карысць, паведаміў "Народнай волі" Барыс Гарэцкі.

Маладыя людзі абвінавачваюцца ў парушэнні часткі 1 артыкула 193 Крымінальнага кодэкса — "Дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі". Санкцыямі Кодэкса за гэтае парушэнне прадугледжваюцца альбо штраф, альбо арышт на тэрмін да шасці месяцаў, альбо пазбаўленне волі на тэрмін да двух гадоў. Папярэднія суды над лідэрамі арганізацыі ў якасці пакарання абіралі "абмежаванне волі". Але на гэты раз у судзе адбываецца нешта цікавае.

Суддзя Савецкага суда Мінска Аляксей Таманаў, які папярэдне быў прызначаны весці гэтую справу, падаў заяву з просьбай даць яму адпачынак для лячэння. Адразу ж пайшлі чуткі, што суддзя не хоча весці палітычны працэс. Так ці не, у любым выпадку справу прызначаны весці іншы суддзя.

Нагадаем, што 4 лютага 27 рэгіянальных кіраўнікоў "Маладога фронту" былі затрыманы на прыватнай кватэры ў Мінску, дзе праходзіла пасяджэнне Цэнтральнай рады незарэгістраванай арганізацыі. "Аперацыя" праводзілася пад кіраўніцтвам капітана УКДБ па Мінску Дзмітрыя Свістуна; да ночы ўсіх маладафронтаўцаў выпусцілі з пастарунка, а Дзмітрый Федарук і Алег Корбан па трое сутак правялі ў СІЗА КДБ. Следчы Мінскай гарадской пракуратуры Сяргей Грахоўскі дапытаў па справе больш за сто сведкаў.

Тым часам "Малады фронт" збіраецца правесці ўстаноўчую канферэнцыю арганізацыі яшчэ да суда і ў чацвёрты раз падаць у Міністэрства юстыцыі дакументы на рэгістрацыю. Рэгістрацыя для "Маладога фронту" — гэта спроба паказаць уладзе, што "актывісты руху дзейнічаюць згодна з Канстытуцыяй і імкнуцца выканаць усе патрабаванні закона", кажа Дзмітрый Федарук. Перашкодай на гэтым шляху з'яўляецца толькі адсутнасць юрыдычнага адраса.

Георгій ГЛЕБУСЬ.

Сяргей Скрабец патрапіў у спіс невыязных

Экс-дэпутату Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі, былому палітвязню Сяргею Скрабцу прыйшоў афіцыйны адказ з аддзела па грамадзянстве і міграцыі Першамайскага РУУС з паведамленнем аб тым, што яму забаронена выязджаць за мяжу.

Па словах Сяргея Скрабца, ён яшчэ на пачатку гэтага года звярнуўся ў аддзел па грамадзянстве і міграцыі Першамайскага РУУС Мінска, куды прынёс дакументы на афармленне дазволу на выезд за мяжу.

"Я ім шчыра сказаў, што не так даўно выйшаў з турмы, што не магу ўладкавацца на працу, бо нідзе не бяруць, — распавядае экс-дэпутат. *— Калі там даведаліся, хто я такі, адразу ж непразрыста далі зразумець, што ніякага дазволу не атрымаю. Я запатрабаваў, каб далі афіцыйны адказ, і тры месяцы "абіваў парогі", каб займець яго. У рэшце рэшт, днямі атрымаў паведамленне, дзе сказана, што, згодна з часткай 1 пункта 4 артыкула 5 Закона Рэспублікі Беларусь аб уездзе і выездзе, вынесена рашэнне аб прыпыненні афармлення майго пашпарту для часовага выезду з Рэспублікі Беларусь да выканання абавязкаў, накладзеных судом. Зазначу, што ў законе насамрэч напісана, што так можна было б паступіць, калі б чалавек ухіляўся ад выканання абавязкаў, накладзеных судом. А я што, ухіляюся?! Маёмасць у мяне канфіскавалі і прадалі, я ўжо плаціў нейкія грошы згодна з рашэннем суда... Адным словам, я не згодны з такой фармулёўкай, а таму абскардзіў рашэнне аддзела па грамадзянстве і міграцыі Першамайскага РУУС у гарадской інстанцыі".*

Нагадаем, што Сяргей Скрабец у 2006 годзе быў абвінавачаны ў выманьванні крэдытаў у дзяржавы. Вярхоўны суд прыгаварыў яго да 2 гадоў зняволення, а таксама пастанавіў спагнаць с экс-дэпутата каля паўтара мільярда рублёў.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

РЭГІЁН

На Полаччыне група праваслаўных вернікаў адмаўляецца ад пашпартоў

Група праваслаўных грамадзян Полаччыны звярнулася ў суд з патрабаваннем да Савета міністраў скасаваць у пашпартах ідэнтыфікацыйныя нумары. Бо яны, на думку праваслаўных вернікаў, падмяняюць чалавечае імя і парушаюць грамадзянскія ды сацыяльныя правы.

Кампанія па адмене ў пашпартах ідэнтыфікацыйных нумароў пачалася яшчэ сем гадоў таму, пасля адпаведнай заявы Свяшчэннага сіноду Рускай праваслаўнай царквы. У Беларусі асабліва актыўна кампанія разгарнулася на Віцебшчыне. На мінулым тыдні група праваслаўных грамадзян Полацкага раёна звярнулася ў суд з патрабаваннем скасавання ў Палажэнні аб пашпартах грамадзян Беларусі графы аб ідэнтыфікацыйных нумарах. У іску сцвярджаецца, што грамадзяне, якія адмовіліся атрымліваць пашпарты са згаданымі нумарамі, не маюць магчымасці ўладкавацца на працу, атрымліваць пенсію і фактычна асуджаныя на галодную смерць.

Дарэчы, праблема гэтая добра вядома афіцыйным уладам. Летась на адным з пасяджэнняў Палаты прадстаўнікоў, адказваючы на дэпутацкі запыт, міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў паведаміў, што ва ўсёй Беларусі налічваецца прыкладна 150—170 грамадзян, якія адмаўляюцца ад пашпартоў з нагоды наяўнасці ў іх лічбавага ідэнтыфікатара асобы. Паводле слоў міністра, сілком уплішчваць людзям пашпарты ніхто не будзе. Замест іх будуць выдавацца адмысловыя даведкі.

www.pahonia.promedia.by

СТОП-КАДР

Снегапад у Мінску 1 мая 2007 г.

Фота photo.bymedia.net

ПАЛІТКУХНЯ

Лік 1:1

Прайшлі першыя рэгіянальныя сходы па вылучэнні дэлегатаў на Кангрэс дэмакратычных сіл. Як і дамаўляліся палітычныя лідэры, прадстаўнікі рэгіёнаў правялі галасаванне па самым спрэчным пытанні дэмакратычнага асяродку — ці патрэбен адзіны лідэр? Пасля галасавання ў Мінскай і Гомельскай абласцях лік 1:1.

Нагадаем, што за адзінага лідэра і пабудову дэмакратычнай "вертыкалі" выступае Аляксандр Мілінкевіч і яго прыхільнікі, супраць — найбольш буйныя беларускія партыі. Спрэчкі, аргументы, перамовы ні да чаго не прывялі, і было прынята "саламонава рашэнне": няхай прадстаўнікі рэгіёнаў, дэлегаты будучага Кангрэса дэмакратычных сіл на сваіх сходах вырашаць гэтае пытанне. Гомельшчына і Міншчына вызначаліся па спрэчным пытанні амаль адначасова.

У Гомель прыехалі старшыня аргкамітэта па правядзенні Кангрэса Аляксандр Бухвостаў і лідэр Партыі камуністаў Беларускай Сяргей Калякін. Аляксандр Мілінкевіч з многімі з дэлегатаў сустракаўся напярэдадні.

Як сведчыць афіцыйны пратакол, са 123 дэлегатаў Кангрэса ў канферэнцыі ўдзельнічала 97 чалавек. Усе бралі ўдзел у галасаванні (праўда, два бюлетэні прызнаны несапраўднымі). Згодна з вынікамі галасавання, 56 чалавек лічаць, што дэмакраты павінны абраць старшыню Палітсавета — лідэра дэмакратычных сіл. 39 чалавек мяркуюць, што адна галава добра, а шмат — лепш. Ці, інакш кажучы, што аб'яднаныя дэмакратычныя сілы павінны абраць сустаршыняў Палітсавета ў складзе кіраўнікоў найбуйнейшых арганізацыйных структур — Вінцука Вячоркі, Сяргея Калякіна, Анатоля Лябедзькі, Анатоля Ляўковіча, Аляксандра Мілінкевіча і падзяліць паміж імі адказнасць за канкрэтныя накірункі дзейнасці. Такім чынам, на Гомельшчыне перамог Аляксандр Мілінкевіч і ягоныя прыхільнікі, хаця і не з такой відавочнай перавагай, як разлічвалася.

У канферэнцыі дэлегатаў Міншчыны ўзялі ўдзел 85 чалавек. Тут вынікі галасавання іншыя. За абранне адзінага лідэра апазіцыі выказаліся 27 чалавек; за тое, каб лідэры найбуйнейшых партый былі суспаршынямі Палітсавета, прагаласавалі 52 дэлегаты. Старшыня АГП Анатоль Лябедзька, які прысутнічаў на сходзе, шчыра прызнаўся, што задаволены і тым, як прайшоў сход, і вынікамі галасавання.

Такім чынам, пасля першых сходаў лік 1:1.

Дарэчы, вырашалася на сходах і яшчэ адно вельмі балючае для многіх палітычных ігракоў пытанне: хто павінен уваходзіць у склад Палітсавета — толькі лідэры буйных партый альбо ўсе больш-менш прыкметныя сілы.

Большасць (60) дэлегатаў Міншчыны прагаласавалі за фарміраванне Палітсавета толькі з актыўных і моцных іракоў (афіцыйна гэта называецца — згодна з квотавым прынцыпам, з улікам рэальнага ўдзелу структур у выбарчых кампаніях). Гэта значыць, што кіраўнічы орган дэмакратычных сіл павінны складаць Партыя БНФ, Партыя камуністаў Беларуская, Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада), АГП і ствараемы Аляксандрам Мілінкевічам рух "За Свабоду!".

Нагадаем, што ў Мінску сход дэлегатаў Кангрэса павінен адбыцца 4 мая, у Гродзенскай вобласці — 6 мая, Брэсцкай — 12 мая, Магілёўскі і Віцебскай — 13 мая.

Алег СНОЎ.

ДАРЭЧЫ

Правядзенню канферэнцыі ў Гомелі спрабавалі перашкодзіць супрацоўнікі міліцыі і МНС. Яны хацелі зайсці ў двор офіса арганізацыі АГП, дзе праходзіў сход, спасылаючыся на нібыта выяўленую там міну. Аднак арганізатары канферэнцыі проста не адчынілі дзверы.

РЭХА

Не пашанцавала толькі беларусам…

З цікавасцю прачытаў у газетнай рубрыцы "Индийский вариант" артыкул "Два языка и "феномен справочной". Пашанцавала ж індусам! У іх другой мовай, якую яны ведаюць, з'яўляецца міжнародная англійская мова. Але ж першую — родную мову этнасаў вялікай краіны ніхто мятлой не вымятае.

Затое не пашанцавала нам, беларусам, з так званым "двуязычием". Мяркуйце самі. Першай мовай у беларускай дзяржаве фактычна з'яўляецца чужая, руская (у параўнанні з англійскай не такая ўжо і міжнародная). І ў Беларусі для яе створаны ўсе ўмовы (таму яна і першая). Другой мовай для беларусаў з'яўляецца родная (!) беларуская. А каб яе ведалі, у нас не створана ніякіх умоў (адукацыя — поўнасцю чужамоўная). Таму родная мова, якая ва ўсіх народаў, бясспрэчна, першая, для беларусаў з'яўляецца ні першай, ні другой, а... ніякай.

Беларусам, у параўнанні з індусамі, не пашанцавала яшчэ і ў тым, што калі індусы на чужой мове зарабляюць добрыя грошы дома, не выязджаючы ў былую сваю метраполію — Англію, то беларусам, каб зарабіць на чужой мове лепшыя грошы, даводзіцца выязджаць у Расію.

Сэнс роднай мовы для кожнага народа — захаванне і найлепшае выкарыстанне энергіі гэтага народа на сваёй тэрыторыі, у сваёй краіне. Сэнс чужой — выпампоўванне энергіі ў чужую краіну, радзіму гэтай мовы. Індусы аказаліся разумнейшымі за беларусаў і змаглі пры дапамозе нават чужой мовы пакідаць сваю энергію ў сваёй краіне, зарабляючы пры гэтым неблагія грошы. Да таго ж індыйскі ўрад нават не спрабуе стварыць саюз з былой сваёй метраполіяй — Вялікабрытаніяй.

У сусветнай гісторыі ёсць толькі адзін выпадак, калі колішняя калонія спрабуе стварыць саюз з колішняй імперыяй. Гэта, на жаль і да сораму, наш "белорусский" выпадак... Але варта задумацца: ці не самі вінаваты?

Алесь РАШЧЫНСКІ, беларус.

КРЫМІНАЛ

Невіртуальны крадзеж

Рэспубліканская пракуратура перадала ў суд Мінскага раёна справу адносна трох грамадзян, якія абвінавачваюцца ў замаху на крадзеж і крадзяжы грашовых сродкаў і тавараў шляхам выкарыстання камп'ютэрнай тэхнікі.

Прэс-служба пракуратуры не агалошвае імёны абвінавачаных. Аднак вядома, што "тройцу" складаюць браты 23 і 25 гадоў, іхні 20-гадовы прыяцель, якія з пачатку 2005 года па лістапад 2006 года пры дапамозе камп'ютэрнай тэхнікі здзейснілі замах на крадзеж і крадзеж грашовых сродкаў з банкаў і тавараў з Інтэрнет-крамаў Злучаных Штатаў Амерыкі.

Адзін з братоў знаходзіцца пад вартай, мерай стрымання для другога брата абраны залог у памеры 20 мільёнаў рублёў, трэці абвінавачаны — пад падпіскай аб нявыездзе.

Ірына МАЛЬЦАВА.

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 МАЯ 2007 г.

ПАЛІТКУХНЯ

Вячаслаў ОРГІШ,
доктар філасофскіх навук

2. Шлях да перамогі ці капітуляцыі?

Як паведамлялася, 23 красавіка ў сядзібе Партыі БНФ адбыўся "круглы стол", на якім прайшло абмеркаванне новай стратэгіі аб'яднаных дэмакратычных сіл (АДС). Але яно не зняло шматлікіх пытанняў, а толькі дадало іх.

(Заканчэнне. Пачатак у №№60—70.)

Памылка прафесара Плейшнера

Адзін з галоўных тэзісаў гучаў так: з процілеглым бокам трэба пачынаць размаўляць. Трэба ўцягнуць яго ў абмеркаванне праблем краіны, якія імкліва пашыраюцца пад націскам крызісных з'яў перш за ўсё эканамічнага характару, ігнараваць якія рэжым не ў стане. Інакш кажучы, неабходна штурхаць працэс у эвалюцыйнае рэчышча.

Але хто гэты бок — непасрэдна кіруючая групоўка, наменклатурнае асяроддзе альбо прадстаўнікі ўплывовых палітычных і эканамічных колаў, якія звязаны з уладай? Наколькі правячая вярхушка зацікаўлена ў тым, каб нешта абмяркоўваць з палітычнай апазіцыяй, увогуле наколькі апазіцыя пры яе рэальнай палітычнай вазе, можа ўспрымацца другім бокам у якасці суб'екта палітычнага працэсу, з якім варта лічыцца? Да чаго павінна імкнуцца апазіцыя, заклікаючы процілеглы бок да размовы: дыялогу, перамоў, звычайнага пашырэння камунікацыі? Альбо толькі да таго, каб атрымаць дадатковую магчымасць зрабіць нейкі мэсэдж? Ці не варта, перш чым пачынаць размову з процілеглым лагерам, удакладніць паняцці, правесці так бы мовіць герменеўтычную работу, якая дазволіць больш правільна ўявіць разыходжанні і магчымасці знаходжання агульнага ў пазіцыях бакоў на семантычным узроўні? Што апазіцыя хоча атрымаць у выніку новай гульні?

Пакуль ні Палітсавет, ні "круглы стол" на гэтыя пытанні адказаў не выпрацавалі. Ніхто не ведае, якую прагматычную альтэрнатыву прапанаваць рэжыму, каб яна магла яго зацікавіць і падштурхнула да руху ў бок лібералізацыі грамадства. Урэшце, нікому не зразумела, ад чыёй платформы — БНФ, АГП, ПКБ, БСДП (Г), ці нейкай іншай — варта пачынаць скакаць, каб нечага дамагчыся.

Затое ў распрацоўшчыкаў новай стратэгіі ёсць *"прадчуванне"* таго, што перамены непазбежныя. Аляксей Кароль, адзін з аўтараў новага стратэгічнага праекта, упэўнены, што пасля расійска-беларускага нафтагазавага канфлікту свядомасцю шэраговых грамадзян авалодвае *"прадчуванне"* непазбежнасці перамен, уладзе ўсё цяжэй ігнараваць гэту акалічнасць. Таму трэба скарыстацца момантам і змяніць стратэгічныя акцэнты, паставіўшы наперадзе замест стратэгіі *"рэвалюцыі"* ("вуліцы") стратэгію *"эвалюцыі"*. Тут міжволі ўзгадваецца сюжэт са знакамітага савецкага тэлесерыяла "Семнаццаць імгненняў вясны". Прафесар Плейшнер, каб выканаць даручэнне савецкага разведчыка Шцірліца, пакінуў гітлераўскую Нямеччыну і, ахоплены прадчуваннем свабоды, прыехаў у вольную Швейцарыю. Прагуляўшыся па ціхіх вулачках Бёрна, ён вырашыў, што небяспека — у мінулым і заўчасна расслабіўся. У выніку трапіў у лапы гестапа і, каб пазбегнуць катаванняў, прыбег да самагубства. *"П'янае паветра свабоды згуляла з Плейшнерам злы жарт"* —каменціраваў голас за кадрам трагедыю сувязнога.

А што, калі прадчуванні сп. Караля таксама згулялі з ім злы жарт, "Чырвоны дом" вонкавага ціску не баіцца, эвалюцыяніраваць не збіраецца і новая стратэгічная канцэпцыя вядзе да дэмабілізацыі і нават капітуляцыі апазіцыі, заўчаснаму перагляду ролі вулічнага ўздзеяння на рэжым? Што, калі ў выніку прыняцця новай стратэгіі апазіцыя канчаткова страціць мабілізацыйны патэнцыял "вуліцы", а з тым, што застанецца, рэжым тым больш не захоча размаўляць? Што, калі мае рацыю вядомы эксперт Валерый Карбалевіч (выступоўца "круглага стала"), і рэжым здатны разумець толькі аргументы сілы? Ці не здарыцца так, што з дапамогай новай стратэгіі пэўным сілам, урэшце, удасца ажыццявіць стары праект улад — адагнаць апазіцыю як мага далей ад "вуліцы"? І потым, што і хто перашкаджае дэмакратычнай апазіцыі дамаўляцца, ладзіць дыялог з процілеглым бокам, агучваць свае "эвалюцыйныя" ідэі ў межах звыклых стратэгічных уяўленняў, без таго, каб трубіць пра нейкую новую стратэгічную гульню?

Размаўляць з пазіцый сілы

Намер змяніць (альбо перарабіць) стратэгічную парадыгму АДС беларускія палітыкі сустрэлі далёка не аднадушна. Ідэалагічны гуру Партыі БНФ Юрый Хадыка ставіцца да навацыі аптымістычна. Ён прапануе разглядаць гэты праект (да якога, па яго назіраннях, замежнікі не мелі дачынення) як дапаўненне, пашырэнне ранейшай канцэпцыі, паколькі цалкам адкласці вулічную дэмакратыю немагчыма, у шмат якіх варыянтах развіцця падзей яна можа быць вельмі карысная. *"Але тупалобая палітыка, заснаваная на вулічных маршах, ужо не мае рэальнай перспектывы..."* Разважаючы аб эвалюцыі, зменах унутры самой улады, трэба прыняць да ўвагі змену вонкавых абставін. Захад стаў больш выразна і ўзгоднена падтрымліваць апазіцыю. Паменшылася сітуацыя Беларусі на ўсходзе, растуць кошты энерганосьбітаў, вядзецца грандлёвая вайна. Гэта ўсё ўздзейнічае на грамадства, людзі пачынаюць усведамляць, што тут не ўсё добра. Новая стратэгія, тлумачыць сп. Хадыка, прадугледжвае ўмяшанне ў гэты працэс, выкарыстанне сігналаў, якія будзе падаваць рэальнае жыццё.

Але ж для таго, каб дамагчыся нейкіх канкрэтных поспехаў, запярэчыў я палітыку, апазіцыя павінна шукаць механізмы, з дапамогай якіх можна хаця б наблізіцца да ўлады. Сёння апазіцыя ізалявана. "Вуліца" хоць нейкім чынам дапамагала ціснуць на рэжым і можна было спадзявацца, што некалі адбудзецца прарыў. А што дае ў гэтым сэнсе эвалюцыйны, спакойны (амаль лагодны) падыход? Прапануе абапірацца на вонкавыя фактары, засноўваецца на спадзяваннях, што рэжым будзе губляць сваю сілу?

"Так", — пацвердзіў Юрый Хадыка.

Цяжка вызначыць, якое стаўленне да новай стратэгіі пераважвае: аптымістычнае альбо скептычнае. Аднак носьбіты апошняга маюць сваю логіку, якая заслугоўвае, каб да яе прыслухацца. Наколькі абгрунтавана высунута ідэя стратэгічнай перабудовы апазіцыі, наколькі так званы *"эвалюцыйны"* падыход адпавядае патрэбам палітычнай барацьбы? Станіслаў Шушкевіч перакананы: *"Трэба дзейнічаць так, як абавязваюць абставіны і не кідацца ў крайнасці. Заўтра, можа, трэба будзе дзейнічаць інакш, чым сення (напрыклад, Крэмль і "Чырвоны дом" памірацца), дык што, мы зноў прымемся стратэгію перарабляць? Займацца такога кшталту палітычнай мітуснёй — справа палітычных маргіналаў. Гэта яны так разважаюць: трэба выкаваць стратэгію, мінулая была дрэнная і ўсё такое. Трэба дзейнічаць так, каб не чакалі ад нас таго, што мы лічым патрэбным рабіць (і будзем рабіць) у дадзены момант".*

Стратэгія *"эвалюцыі"*. Ці не ёсць гэта здрада прынцыпам *"каляровай"* рэвалюцыі? Адказвае старшыня БСДП (Г), палітычны вязень Аляксандр Казулін (яго меркаванні пераказаў адвакат і намеснік па партыі Ігар Рынкевіч). На думку зняволенага экс-кандыдата ў прэзідэнты Беларусі, трэба зыходзіць з таго, што прэзідэнцтва цяперашняга кіраўніка краіны спрэчнае, яго легітымнасць павінна быць тэмай №1. З улікам гэтага неабходна дамагацца, каб стратэгія апазіцыі была як мага больш дзейснай. З рэжымам трэба размаўляць толькі на роўных і з пункту гледжання сілы. Правіцель Беларусі іншага падыходу не разумее. Вулічныя мерапрыемствы, мабілізацыйныя магчымасці апазіцыі — неабходныя і ў пэўныя моманты больш важныя пытанні. Яшчэ як след не ўключаны пратэстны патэнцыял, з-за гэтага размовы пра розныя *"эвалюцыі"* ў часткі людзей могуць выклікаць песімізм. Таму да прапановы прыняць новую стратэгію дзеяння апазіцыі варта паставіцца крытычна. *"З такімі дзеяннямі апазіцыйных лідэраў я магу зэніць у турме"*. Пераход на новую стратэгію для асобных катэгорый апазіцыйных дзеячаў — палёгка і магчымасць перабрацца ў шэрагі псеўдасістэмнай апазіцыі.

***

Вільнюская канферэнцыя, апошнія сходы Палітсавета, "круглы стол" падвялі пэўную рысу пад праблемамі беларускай апазіцыі. Але ці надоўга і наколькі трывала, наколькі канструктыўна? Творцы новай стратэгіі кажуць: для *"каляровай"* рэвалюцыі сёння няма аб'ектыўных падстаў. Існуе пэўная сацыяльная задаволенасць палітыкай рэжыму, якая не зусім стасуецца са стратэгіяй *"вуліцы"*. Трэба рухацца эвалюцыйным шляхам, а *"вуліцу"* трымаць у запасе.

У гэтым месцы ўзнікае, бадай, найбольш вострая недарэчнасць. Хто павінен эвалюцыяніраваць — улада? Якім чынам? Сёння яна стаіць на адным канкрэтным прынцыпе (і ўсё яе існаванне пацвярджае гэты прынцып) — ні кроку назад! Наадварот, за трынаццаць год беларускі рэжым усё больш і больш мацярэў, рабіўся ўсе больш жорсткім. А палітычная эвалюцыя, калі пра яе меркаваць, павінна вымушаць аўтарытарную ўладу да нейкай дэвальвацыі, да самааслаблення. За кошт чаго, за кошт пераканання тых, хто яе ўтрымлівае? Аднак гэта досыць смешна і неверагодна. Другі бок дадзенай тэмы. Сёння праблема апазіцыі не толькі ў тым, што яна слабая. У яе няма магчымасці свабодна агітаваць так, як агітуе рэжым, перакрыты доступ да СМІ. Апазіцыя не мае магчымасці на больш ці менш роўных і справядлівых умовах удзельнічаць у выбарах, усе выбарчыя камісіі абсалютна жорстка і канкрэтна канталююцца *"вертыкаллю"*. Выключна на карысць улады задзейнічае магутнейшы адміністрацыйны рэсурс. Вось тры асноўныя кіты, на якіх трымаюцца яе перамогі і якімі істотна абумоўлены паразы апазіцыі.

Дык што дае новая стратэгія ў пераадоленні гэтых негатыўных фактараў?

РЭПАРТАЖ

Люты Першамай

Першамай сёлета лютаваў: мокры снег з пранізлівым ветрам суправаджаў калону ўдзельнікаў святкавання Міжнароднага Дня салідарнасці працоўных ад Акадэміі навук да парку Дружбы народаў у Мінску. Аднак камуністычная загартоўка перамагла надвор'е

1 Мая каля апоўдня некалькі соцень удзельнікаў святочнай дэманстрацыі сабралася каля Акадэміі навук, каб затым рушыць у парк Дружбы народаў на дазволеныя Мінскім гарвыканкамам мітынг і святочны канцэрт. Акцыя арганізавана Партыяй камуністаў Беларускай і незалежнымі прафсаюзамі.

Першых дэманстрантаў каля Акадэміі навук сустракалі міліцэйскія кардоны і аўтобус са спецназам. Каля 11.30 выхады са станцыі метро "Акадэмія навук" перакрылі. Людзі патапталіся-патапталіся і рушылі на плошчу Бангалор. Спачатку зусім не святочна. Але на скрыжаванні вуліц Сурганава і Якуба Коласа калону, у якой было каля пяцісот дэманстрантаў, сустрэў духавы аркестр... І адразу аднекуль з'явіўся святочны настрой.

"Адкуль духавы аркестр?" — запытаўся карэспандэнт "Народнай волі" ў арганізатараў мерапрыемства. "Мусілі быць два духавыя аркестры; адзін мы здолелі развярнуць, а вось другі — не", — са скрухай адзначыў сакратар ЦК Партыі камуністаў Беларускай Валерый Ухналёў. Але адказваць, адкуль прыехалі тыя героі з трубамі і літаўрамі, якія не пабаяліся ўзначаліць калону, не стаў.

Дарэчы, Мінскі гарвыканкам забараніў шэсце. Таму да Акадэміі навук спецыяльна падагналі аўтобусы, каб даставіць асабліва актыўных у пастарунак. Так, галоўнага рэдактара камуністычнай газеты "Таварыш" Сяргея Вазняка і яшчэ двух прадстаўнікоў Партыі камуністаў Беларускай міліцыянты спачатку засадзілі ў міліцэйскі аўтамабіль, каб везці ў райаддзел для "вызначэння асобы". Аднак па рацыі паступіла іншая каманда — і камуністаў з камфортам даставілі на месца мітынгу, на плошчу Бангалор.

На плошчы Бангалор святочны натоўп, па падліках назіральнікаў, складаў ужо не менш за тысячу чалавек. Тут змяшалася сімволіка ўсіх часоў і ідэалагічных накірункаў: і савецкая сярпастая, і сцягі АГП, і бел-чырвона-белыя палотнішчы, чорныя анархісцкія сцягі, у натоўпе віднелася таксама расцяжка "Свободу Козулину!". Сярод прысутных былі і прадпрымальнікі са сваімі лозунгамі — у Міжнародны Дзень салідарнасці працоўных яны дабіваліся адмены рэпрэсіўнага ўказа №760.

— Улады многа гавораць, што ў нас усё для народа, што ніякіх праблем з працай няма. Аднак кантракты з інструмента абароны працоўных ператварыліся ў інструмент іхняга прыгнёту, — зазначыў на мітынгу першы сакратар ЦК Партыі камуністаў Беларускай Сяргей Калякін. І нагадаў, што Беларусь з'яўляецца адной з трох краін свету, дзе, па ацэнцы Міжнароднай федэрацыі працы, прыніжаны правы працоўных.

Палітыкі гаварылі прамовы, беларускія музыкі спявалі, паэты чыталі вершы. Сапраўды, усё, што адбывалася, нагадвала класічную маёўку.

Дарэчы, усіх затрыманых удзельнікаў "апазіцыйнага Першамаю" адпусцілі — без складання пратаколаў. А на афіцыйную маёўку пад кіраўніцтвам старшыні ФПБ Леаніда Козіка, па афіцыйнай інфармацыі, сабралася таксама каля тысячы чалавек. Так што ў Беларусі было два раўнацэнныя Першамаі...

Георгій ГЛЕБУСЬ.

АТЫ-БАТЫ

«Пацыфісты» нашага гарадка

1,2 мільёна рублёў — такі штраф паводле рашэння суда мусяць заплаціць два маладыя жыхары Гарадокскага раёна Віцебшчыны за ўхіленне ад тэрміновай службы ў войску. А ўсяго «адмоўнікаў» сёлета ў раёне рэкордная колькасць — аж сямёра.

Тым дваім, каму прысуджаны штраф, яшчэ пашчасціла, бо супраць астатніх узбуджаны крымінальныя справы, якія могуць завяршыцца суровымі прысудамі.

Летась, калі адмоўнікаў было толькі двое (хлопцы праігнаравалі позвы ў ваенкамат), суд выдаў ім, так бы мовіць, па поўнай праграме: адзін атрымаў 9 месяцаў зняволення, а другому прысудзілі 1 год пазбаўлення волі ўмоўна.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

КАНФЛІКТ

Каладзішчанская «вайна» працягваецца

Мінская міжрайпракуратура лічыць, што сесія Каладзішчанскага сельскага Савета дэпутатаў 13 сакавіка прайшла ў рамках закона, старшыня сельсавета Алег Іванько абраны законна. Пра гэта паведаміў дэпутат сельсавета Анатоль Бурачэўскі са спасылкай на афіцыйны адказ з пракуратуры.

Пра "начную сесію" 13 сакавіка "Народная воля" пісала яшчэ ў сакавіку 2007 года ў матэрыяле "Вайна мясцовага маштабу". Гаворка ішла пра канфлікт, які ўзнік паміж Мінскім райвыканкамам, з аднаго боку, і большасцю дэпутатаў Каладзішчанскага сельскага Савета — з другога. Яблыкам разладу, нагадаем, стала кандыдатура на пасаду старшыні сельсавета. Тройчы дэпутаты прапаноўвалі абраць старшынёй Анатоля Бурачэўскага, аднак Мінскі райвыканкам тройчы адмаўляўся зацвярджаць гэтую кандыдатуру і дамогся "абрання" старшынёй сельсавета Алега Іванько.

Наступным днём пасля "начной сесіі" 13 сакавіка сямёра дэпутатаў Каладзішчанскага сельскага Савета падалі заяву ў Мінскую міжраённую пракуратуру аб незаконнасці праведзенай напярэдадні сесіі і прынятых на ёй рашэнняў. Дэпутаты налічылі шэсць парушэнняў заканадаўства і прасілі пракуратуру прызнаць сесію незаконнай і несапраўднай. Аднак пракуратурай і сесія, і прынятыя на ёй рашэнні прызнаны законнымі.

Між тым працягваецца судовы працэс па іску Анатоля Бурачэўскага да новага старшыні сельсавета Алега Іванько і Мінскага райвыканкама. А.Бурачэўскі просіць прызнаць несапраўднымі два дысцыплінарныя спагнанні з боку Мінскага райвыканкама, якія сталі падставай для звальнення А.Бурачэўскага з пасады намесніка старшыні Каладзішчанскага сельскага выканкама. Дэпутат просіць таксама спагнаць з выканаўчай улады страты за вымушаныя прагулы і выплаціць мільён рублёў у якасці кампенсацыі за маральныя страты. Іск у суд Мінскага раёна А.Бурачэўскі падаў 5 сакавіка.

"Міхаіл Глінскі аб'яўляў мне спагнанні, а звальняў Іванько за сістэматычнае невыкананне службовых абавязкаў. 13 лютага Алег Іванько прызначаны в.а. старшыні Каладзішчанскага выканкама, а ўжо 16 лютага ён мяне звольніў. Я спадзяюся на справядлівасць суда — толькі для таго, каб прыйсці і напісаць заяву на звальненне самастойна", — так тлумачыць уласную пазіцыю Анатоль Бурачэўскі.

Двойчы суд Мінскага раёна пераносіў разгляд справы. Першы раз таму, што сельскі выканкам не даў Анатолю Бурачэўскаму працоўную кніжку. "Працоўную кніжку мне выпісалі — праз два месяцы пасля звальнення", — кажа дэпутат. Працяг суда планаваўся на 27 красавіка — аднак па просьбе Мінскага райвыканкама разгляд справы "падвіс" на няпэўны час. Раённая вертыкаль тыдзень таму спрабавала сабраць сесію Каладзішчанскага сельскага Савета, каб вынесці на парадак дня два пытанні: абранне намесніка старшыні сельсавета і зацвярджэнне рэгламента работы сельсавета. На сесію прыйшлі толькі 5 дэпутатаў з 15-ці — адсутнасць кворуму не дазволіла правесці сесію. Цяпер, па словах А.Бурачэўскага, Мінскі райвыканкам хоча правесці пазачарговую сесію сельсавета адносна ягонага звальнення — немагчыма звольніць намесніка старшыні Каладзішчанскага сельскага выканкама без згоды сельсавета. А звальненне дэпутата адбылося без згоды Каладзішчанскага сельсавета.

Цяпер дэпутаты чакаюць рашэння суда.

Генрых СТАХОЎСКІ.

НЕ ЗАБЫЦЬ!

Дзякуй за ўрок памяці, капыляне!

Нядаўна ў вёсцы Выня Капыльскага раёна быў асвечаны памятны знак-манумент 74 яе жыхарам — ахвярам сталінскіх рэпрэсій 1929—1945 гадоў.

Тады ў вёсцы налічвалася 120 двароў (зараз толькі 80). Астатнія паглынуў крывавы "цмок". На жаль, у кнізе "Памяць", выдадзенай у раёне, па вёсцы Выня значыцца ўсяго 17 рэпрэсаваных...

Узвядзенне памятнага знака-манумента здзейснена з дазволу райвыканкама па хадайніцтве кіраўнікоў Беларускага рэспубліканскага грамадскага Савета ветэранаў і Рэспубліканскага мастацка-экспертнага Савета па манументальным мастацтве. Фінансаванне на 45 працэнтаў узяў на сябе раён. Дапамаглі спонсары і ў Беларусі, і за мяжой. Работы вяліся тры гады.

Што ўяўляе сабою памятны знак? Ён ураджае прастатой і пранікнёнасцю. Тры крыжы — каталіцкі, праваслаўны і уніяцкі — стаяць поруч. Пад імі 3 пліты з прозвішчамі землякоў-пакутнікаў, у тым ліку і дзяцей. Ніжэй — арка памяці са званамі і яшчэ 8 пліт са словамі "Вывезеныя ў Сібір, Казахстан, на Поўнач, расстраляныя ў Мінскай і Слуцкай турмах, зняволеныя ў ГУЛАГу".

Яшчэ раней падобны помнік 67 ахвярам сталінскага тэрору быў адкрыты ў вёсцы Чарнагубава па ініцыятыве пісьменніка — земляка капылян Янкі Скрыгана, былога вязня ГУЛАГа, пры садзейнічанні раённага і сельскага Саветаў. Афіцыйна ў кнізе "Памяць" такіх гаротнікаў з той вёскі значылася толькі 21 — утрая менш, чым насамрэч.

Капыляне падалі добры прыклад увекавечання памяці бязвінна загінуўшых іншым, у тым ліку і Слуцкаму раёну, які ў свой час таксама моцна пацярпеў ад рэпрэсій. Трэба спяшацца, пакуль яшчэ можна адшукаць сведкаў падзей 20—40-х гадоў мінулага стагоддзя, таго, што дзеелася тады ў беларускіх гарадах і вёсках. Праглядаючы кнігу "Памяць" па нашым раёне, я звярнуў увагу на лічбы рэпрэсаваных па кожным сельсавеце. Яны не менш уражваюць, чым у вёсцы Выня. Так, Покрашаўскі сельсавет па колькасці пацярпелых ад тэрору трымае першае месца — 68 чалавек! За ім блізка стаяць Кіраўскі сельсавет — 65, Казловіцкі — 63, Амговіцкі — 47, Паўстынскі — 54 (там толькі па невялікай вёсцы Загораддзе 15 чалавек, з іх чацвёра Чаркоўскіх — бацька і трое сыноў — расстраляныя), Знаменскі — 34, Акцябрскі — 45, Вясейскі — 38, Ленінскі — 34, Рачкавіцкі — 37.

З вопыту капылян трэба ўлічваць, што пры падрыхтоўцы ў канцы мінулага веку спісаў рэпрэсаваных для кнігі "Памяць" не ўсюды мясцовыя Саветы здолелі дасканала апытаць патрэбных сведак. У некаторых малых вёсачках іх проста не адшукалі, бо тыя адышлі ў іншы свет. А сям-там, дзе і маглі адшукаць, дык не схацелі.

Маю на ўвазе родную вёску Боркі. У час вайны на фронце і ў партызанах тут загінула 11 чалавек. Ад рэпрэсій жа, з улікам малых дзяцей, што з бацькамі трапілі на Поўнач і ў большасці вымерлі там, пацярпела звыш 30 чалавек! У вёсцы было тады 28 двароў. Аднак у кнігу "Памяць" занесены толькі два прозвішчы — Паўла Рыгоравіча Жаўрыда і Аляксандры Ёсіпаўны Масквінай. Астатніх ніхто і не шукаў, хоць у вёсцы і сёння ёсць трое старажылаў, якім было б што ўспомніць.

Варта, мусіць, пачаць увекавечанне памяці рэпрэсаваных не з адной, самай пацярпелай, вёскі, а з сельсавета, у абшары якога — некалькі вялікіх і малых вёсак, і ў кожнай з якіх ёсць свой даўні боль. Узяць той жа Казловіцкі сельсавет, дзе афіцыйна значыцца 62 пацярпелыя, хоць фактычна іх было болей. Памятны знак там можна ўзвесці ў цэнтры цэнтральнай сядзібы сельгаскааператыва, некалі самага перадавога ў раёне. Тут і месца добраўпарадкаванае ля Дома культуры. А там, глядзіш, і ў Покрашаве пачалі б думаць аб увекавечанні 68 рэпрэсаваных землякоў.

Трэба не забываць, што ад сталінскіх рэпрэсій (афіцыйна!) у Беларусі пацярпела 600 тысяч чалавек. У тым ліку па горадзе Слуцку і раёне — каля двух тысяч занесены ў кнігу "Памяць". Няхай прыклад капылян стане для ўсіх нас поклічам да справы. Кроў загінуўшых стукае ў сэрцы іх дзяцей, унукаў, праўнукаў.

Міхась ТЫЧЫНА,
ветэран
Вялікай Айчыннай вайны.

г.Слуцк.

ДЗІКУНСТВА

Дзеці-сіроты ў Люксембург ужо не паедуць?

Некалькі дзён таму ў Люксембург ад'ехаў Ніко Фіксімер, прэзідэнт асацыяцыі "Салідарнасць з дзецьмі Чарнобыля", які гасцяваў у нас на Дзятлаўшчыне. Дзеткі з мясцовай школы-інтэрната праводзілі свае канікулы ў гэтай еўрапейскай краіне дзевяць разоў. Гэта 350 чалавек з сацыяльна ненадзейных сем'яў, а таксама сіроты. Акрамя гэтага, з Люксембурга было адпраўлена 25 канвояў з вопраткай, прадуктамі харчавання, спартыўным інвентаром для школ раёна. А ў СШ №3 і да гэтага часу працуе стаматалагічны пакой, які прафінансавала люксембургская асацыяцыя. Яна дапамагала таксама адзінокім і састарэлым людзям, дзеткам-інвалідам. Ніко Фіксімер некалькі разоў арганізоўваў прыезд у Дзятлава люксембургскіх сем'яў, якія імкнуліся пабачыць дзетак, якія адпачывалі ў іх і хацелі пазнаёміцца з беларусамі.

Аднак у гэтым годзе традыцыя хутчэй за ўсё перапыніцца. Паводле слоў Ніко, цяпер адпраўка дзяцей з беларускага боку робіцца ўсё больш складанай. Ды і летась ніводзін выхаванец школы не адпачываў у Люксембургу. Дырэктар школы-інтэрната Валерый Ішуцін ужо нават не спадзяецца, што дзеці зноў выедуць у гэтую заходнееўрапейскаю краіну. Як ён адзначае, "верагоднасць правядзення летніх канікул у Еўропе ёсць, аднак яна зусім невялікая".

Шкада! Увесь свет хоча нам дапамагчы, хоча, каб у нашых дзяцей было нармальнае аздараўленне, каб нашы абязdоленыя дзеці пабачылі свет і нармальнае жыццё. Толькі свая краіна гэтага не жадае. Вось якое дзікунства!

Алесь ВАСІЛЬКЕВІЧ.
г.Дзятлава.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Крысціна ШАЦІКАВА: «З Беларусі з'яжджаць не збіраюся...»

"Народная воля" неаднойчы пісала пра сітуацыю, у якой апынулася маладзёжная актывістка Крысціна Шацікава. Нагадаем, што пасля выхаду з магілёўскай псіхіятрычнай бальніцы, дзе цягам трох дзён маладую дзяўчыну ўтрымлівалі без усялякіх тлумачэнняў, актывістка вырашыла прайсці незалежную экспертызу наконт уласнага псіхічнага здароўя. Падрабязнасцямі абследавання Крысціна падзялілася з карэспандэнтам "Народнай волі".

"Для праходжання абследавання я накіраваўся ў Маскву, — гаворыць Крысціна. — *Там знаходзіцца Расійская камісія па правах чалавека. Пры гэтай арганізацыі ёсць аддзяленне, якое займаецца незалежнымі псіхічнымі абследаваннямі. Калі не ўдавацца ў падрабязнасці (скажу толькі, што абследаванне праводзілі высакакласныя медыкі і яно было праведзена вельмі дэтальна), то рашэнне камісіі было для мяне чакаемым — спецыялісты прыйшлі да высновы, што ніякіх адхіленняў у маім мысленні не выяўлена. Таксама расійскія медыкі прыйшлі да высновы, што псіхіятрычнае назіранне і лячэнне мне не патрэбны. Такім чынам, незалежныя эксперты пацвердзілі, што маё ўтрыманне ў магілёўскай псіхіятрычнай бальніцы не мела пад сабой аніякіх падстаў, бо я абсалютна нармальны чалавек. Адзінае, што мяне бянтэжыць, тое, што гэтае заключэнне тут у Беларусі можа і не мець вагі..."*

Але беларускі бок, якому яркая Крысціна, удзельніца ўсіх мерапрыемстваў апазіцыі, відавочна муліць вока, так проста не здаецца. Па вяртанні з Масквы маці дваіх непаўналетніх дзяцей была выклікана ў камісію па справах непаўналетніх пры Кастрычніцкім райвыканкаме Магілёва: *"Са мной пагутарылі наконт таго, што я нібыта не даглядаю сваіх дзяцей. Уціск з гэтага боку скіраваны на тое, каб я кінула займацца актыўнай дзейнасцю, інчай могуць быць розныя непрыемныя наступствы. Мне сапраўды страшна, але я не адступлюся. Буду займацца тым, чым займалася раней, нават пераступаючы праз страх. Увогуле мне даўно раілі з'ехаць за межы Беларусі, маўляў, там спакайней. Але я буду жыць тут, на сваёй зямлі, на сваёй Радзіме. Нікуды бегчы не збіраюся".*

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 МАЯ 2007 г.

СТАЛО ИЗВЕСТНО

Прощайте, льготные пенсии?

Министерство труда и социальной защиты разработало уникальный план по спасению белорусской экономики. Под негласным лозунгом "Экономике дорога каждая копейка" депутатам представлен законопроект "О профессиональном пенсионном страховании", благодаря которому на пенсионерах государство собирается сэкономить 260 млрд рублей.

Получить обратно столь внушительную сумму государство собирается привычным для себя способом сокращения льгот. В частности, если депутаты одобрят идеи Министерства труда и соцзащиты, под нож будут пущены так называемые льготные пенсии, которые предоставляются гражданам, отработавшим определенный срок на вредных работах. Полный перечень "вредных" профессий содержится в утвержденных еще в 1956 году списках за №№1 и 2. На "досрочное" освобождение от тяжелых условий труда претендуют врачи, учителя, шахтеры и представители других, не менее "вредных" профессий.

На данный момент те же доктора и педагоги могут позволить себе покинуть трудовой пост по выслуге за несколько лет до наступления пенсионного возраста. По версии Минтруда, на содержание "ранних" пенсионеров государство тратит ежегодно 260 млрд рублей.

Чиновники считают, что эти деньги расходуются как минимум нерационально и неразумно. На практике получается, что выход по выслуге белорусы используют как средство для повышения собственного благосостояния. Имея возможность трудиться до наступления пенсионного возраста, учителя, врачи и шахтеры остаются на своих рабочих местах, получая и пенсию (в несколько урезанном виде), и заработную плату.

Авторы законопроекта считают такую практику если не порочной, то весьма и весьма расточительной. Даже несмотря на то, что заявленные 260 млрд рублей — это лишь 4% от всего пенсионного фонда.

Начальник отдела развития пенсионной системы главного управления пенсионного обеспечения и социального страхования Минтруда и социальной защиты Татьяна ПОгОНышева отмечает:

"Да, на сегодняшний день речь идет об этой сумме, но количество новых назначений льготных пенсий только растет. Сегодня мы говорим о 260 миллиардах рублей, завтра это будет 500 миллиардов и так до бесконечности. Наблюдаются только перспективы роста числа льготников. Но ведь эти деньги можно направить на повышение уровня пенсий тех, кто не может работать. Дело в рациональном использовании средств. Пенсия должна быть тем, чем она задумывалась: помощью гражданам, которые не могут себя обеспечивать. Кроме того, вы же знаете, в каком положении находится экономика страны. А мы живем так, как работает экономика. Поэтому даже одним процентом экономии можно серьезно помочь бюджету".

Кстати, говоря о спасении отечественной экономики, работники Минтруда подразумевают еще и спасение национальной пенсионной системы, которая, по их словам, уже не выдерживает нынешней нагрузки. По данным министерства, в стране сейчас проживают 2,437 млн пенсионеров, не считая выходцев из МВД и Министерства обороны. В год они "съедают" 11% внутреннего валового продукта. Чиновники не без гордости говорят, что это самый высокий показатель на просторах СНГ и стран Балтии. При этом авторы законопроекта отмечают, что благоприятные условия жизни в стране провоцируют увеличение длительности жизни престарелых граждан и, как следствие, расходов пенсионного фонда.

Интересно, что несколько лет назад поводов бить в колокола у Министерства труда почему-то не было. Численность пенсионеров якобы оставалась стабильной и начала расти относительно недавно. Причем, судя по подсчетам госучреждений, именно в этом году полку пенсионеров прибудет, как никогда. Для того чтобы хоть както смягчить финансовый удар по пенсионной системе, чиновники предлагают реформировать систему льготных пенсий.

Ожидается, что рассмотрение законопроекта начнется уже в мае. Если законопроект будет принят, то жить по-новому начнут только те претенденты на выслугу, которые отработали меньше половины льготного трудового срока. В проекте закона "О профессиональном пенсионном страховании" предусмотрены пункты, которые не дадут работающему "льготнику" получать пенсионную прибавку к зарплате. Забрать у государства свои кровные тот же шахтер сможет, лишь покинув опасный пост и перебравшись на другое, более спокойное и безопасное место работы.

Впрочем, говоря о безграничной заботе о здоровье работников, разработчики законопроекта признали, что в проекте закона существует норма, которая позволяет работнику пойти ва-банк и, оставаясь на вредном производстве, как можно дольше зарабатывать себе существенную прибавку к пенсии по возрасту. Учитывая, что размер пенсии оставляет пока желать много большего, работники Министерства труда, по-видимому, не сомневаются, что белорусские труженики так и поступят.

Владимир ВОЛКОВ.
ej.by

СЛЫШАЛИ?

Одни выселены из квартир, другим отключили свет, воду…

Основные неплательщики жилищно-коммунальных услуг — неблагополучные семьи (37%), а также студенты, дети-сироты, безработные.

За неоплату потребленных жилищно-коммунальных услуг в Минске могут быть выселены из своих квартир 30 семей. Об этом сообщила на пресс-конференции в столичной администрации главный бухгалтер управления жилищного хозяйства Мингорисполкома Татьяна Жебрун.

По ее словам, "пока выселены только две семьи". В прошлом году по указанной причине было выселено 14 семей.

Выселенных неплательщиков могло бы быть больше, если бы законодательство позволяло применять эту меру в отношении негосударственного жилья, пояснила представитель Мингорисполкома. "Проблема заключается в том, что выселить мы можем только из государственных квартир", — сказала она. В настоящее же время 80% жилищного фонда Минска не принадлежит государству. Это дома жилищно-строительных кооперативов, товарищества собственников, приватизированные квартиры. "В данных случаях мы можем применить только отключение коммунальных услуг", — подчеркнула Т.Жебрун. Сегодня в более чем семи тысячах квартир отключены свет, вода, газ.

Кроме того, суды не рассматривают возможность выселения и переселения семей, в которых есть несовершеннолетние дети. "Мы, конечно, ждем изменений в законодательных актах, в первую очередь в Жилищном кодексе", — отметила главный бухгалтер.

Срок неуплаты, заканчивающийся выселением, как правило, превышает шесть месяцев, а суммы составляют от 2 до 5 млн рублей. Общая сумма задолженности минчан на данный момент составляет 10,2 млрд рублей.

Отвечая на вопрос БелаПАН о социальном портрете неплательщика, представитель Мингорисполкома подчеркнула, что наименьшая доля недисциплинированных потребителей услуг ЖКХ приходится на пенсионеров (4%) и безработных (около 8%). Основные неплательщики — неблагополучные семьи (37%). Помимо того, большие долги нередко накапливают студенты, дети-сироты. По словам Т.Жебрун, случается, что за детьми, находящимися в интернатах, закрепляется жилье, но оплата его не производится.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Провальные тенденции

Премьер-министр Беларуси ***Сергей СИДОРСКИЙ*** *на заседании Совета министров раскритиковал работу правительства в первом квартале текущего года, сообщил Интерфакс.*

По словам премьер-министра, первый квартал 2007 года оказался "полностью провальным" по вопросу реализации бытовой техники предприятиями Министерства промышленности. По данным, приведенным премьером, в 4,4 раза увеличились складские запасы холодильников, около 200% — запасы стиральных машин, "фактически можно говорить о потере телевизионного рынка для отечественных телевизоров", — сказал С.Сидорский.

Премьер-министр Беларуси подверг критике "Белгоспищепром" за снижение темпа роста производства. Об этом говорится на сайте Совмина. Премьер отметил: "Удивляет работа этого концерна, где пытаются объяснить сложившуюся ситуацию сахарной проблемой". Но дело не только в ней. В первом квартале снизилось производство маргариновой продукции, мыла, кондитерских изделий, что также повлияло на общую динамику роста выпуска потребительских товаров в целом в Беларуси.

При этом руководитель правительства констатировал, что в первом квартале в Беларусь ввезено 4,3 млн туб импортной зубной пасты. Это потребительский товар, необходимый населению, но его импорт повлиял на рост отрицательного сальдо. Соответственно белорусские предприятия, в том числе концерн "Белбиофарм", не смогли обеспечить необходимый темп роста производства этого вида продукции.

Руководитель правительства подверг критике и работу концерна "Белнефтехим", который в первом квартале допустил отставание по поставкам нефти в Беларусь. "Мы не смогли взять более 1 млн т нефти по графику баланса поставок. Это отставание также необходимо восполнить во втором квартале", — констатировал Сергей Сидорский.

При этом он подчеркнул, что нефтеперерабатывающие заводы в Мозыре и Новополоцке в первом квартале имели рентабельность 5%. "Мы на эту рентабельность рассчитывали, мы изымали дополнительную прибыль с этих предприятий, чтобы компенсировать потери, которые понесла наша экономика в результате роста цен на энергоносители. А это составило более 2 млрд долларов. И эти средства пошли в пользу российских коллег", — сказал белорусский премьер. Он также отметил, что в первом квартале отечественные предприятия вынуждены были приобретать нефть на переработку за кредитные ресурсы.

Как отметил заместитель премьер-министра Беларуси Андрей Кобяков на заседании Совета министров, принятые в государстве меры позволили сократить количество убыточных организаций. В то же время убытки нестабильных в финансовом плане организаций за январь-февраль 2007 года по сравнению с январем-февралем 2006 года выросли в 1,6 раза. "Это говорит о том, что хотя количество убыточных организаций и сокращается, но их состояние значительно ухудшилось", — отметил он.

Экономика Беларуси может восполнить в первом полугодии отставание, допущенное в январе-марте текущего года из-за роста цен на энергоносители, заявил премьер-министр Беларуси Сергей Сидорский. Он отмечает, что несмотря на негативные тенденции, валовой внутренний продукт Беларуси в первом квартале по сравнению с таким же периодом прошлого года возрос на 8,4%. "Это тот показатель, на который мы рассчитывали, и он соответствует прогнозу", — подытожил премьер-министр.

Сергей ИВАНОВ.

ПРИЗНАНИЕ

Александр ЛУКАШЕНКО:

«Сегодня мы не в состоянии помочь всем»

"Сегодня нужны новые подходы к решению проблем общественного развития. ... Стратегия государства должна строиться в направлении от социальной защиты к социальному развитию. Это значит, что иждивенчество недопустимо", — заявил Александр Лукашенко, выступая с посланием к белорусскому народу и парламенту, сообщает БелаПАН.

Белорусский руководитель отметил, что на нынешней сессии депутатам "предстоит наконец рассмотреть" проект закона о государственных социальных льготах, правах и гарантиях для отдельных категорий граждан. "Законопроект, направленный на упорядочение социальных льгот, находится в парламенте с сентября 2003 года. Далее оттягивать его принятие невозможно", — сказал А.Лукашенко.

"Говорят, это непопулярная мера, пострадает наш электорат. Популярность не надо смешивать с популизмом, — подчеркнул А.Лукашенко. — Я всегда проводил честную, открытую политику и никогда, ни под каким предлогом не покупал популярность".

По словам президента, пришло время пересмотреть существующую систему льгот. "Жить надо по средствам. Социальная помощь должна быть адресной и индивидуальной. В безусловной защите нуждаются инвалиды, одинокие старики, дети-сироты. Другим попавшим в трудную жизненную ситуацию нужна рука помощи, чтобы встать на ноги, а не пожизненное содержание", — заявил А.Лукашенко.

Он выразил уверенность, что, "если людям правильно объяснить, а не нагнетать страсти, они это поймут, ведь высвобождаемые средства уйдут не на какие-то абстрактные государственные нужды, а целевым назначением на реализацию государственных программ по охране материнства и детства, чернобыльских программ".

"Сегодня мы не в состоянии помочь всем, — отметил А.Лукашенко. — Так давайте сконцентрируем ресурсы для того, чтобы обеспечить свое будущее, вложим деньги в детей".

"Беларусь — государство для человека. Наше кредо — сильная социальная политика. От этой политики мы не отступим независимо от складывающейся конъюнктуры цен или требований международных институтов", — подчеркнул президент. По его словам, в прошлом году создано более 100 тыс. новых рабочих мест, почти на 18% увеличилась реальная зарплата, доля малообеспеченного населения уменьшилась до 11%, реальный рост пенсий составил 20%.

ПО ЗАСЛУГАМ?

Самые высокие пенсии имеют бывшие депутаты и генералы

С начала года размер этих пенсий превысил миллион белорусских рублей.

Информация о пенсиях бывших военных, как государственная тайна, строго засекречена. Даже в Министерстве труда и социальной защиты не знают точно, какую пенсию имеет, например, полковник в отставке. Дело в том, что деньги на выплату пенсий военным берутся из госбюджета, а на пенсии по возрасту — из Фонда социальной защиты населения, который уже давно трещит по швам из-за недостатка финансовых поступлений.

Тем не менее нам удалось узнать, как заботится государство о людях в погонах. В редакцию попали официальные документы из переписки высших должностных лиц Министерства обороны и Минсоцзащиты и труда. В одной из таких бумаг приводится размер средней пенсии белорусских военных — от генералов до сержантов. Стоит отметить, что сегодня в Министерстве обороны получают пенсию около 80 тысяч человек.

Итак. Еще до январского повышения пенсий средняя пенсия солдат и сержантов контрактной службы составляла 370 тысяч рублей. Прапорщикам в отставке государство платило ежемесячно в среднем 406 тысяч, младшим офицерам — 500 тысяч рублей. Средняя пенсия майоров, подполковников и полковников превышала 600 тысяч рублей, а генеральская чуть-чуть не дотягивала до миллиона и составляла 950 тысяч рублей. В январе 2007 года пенсии увеличились на 13 процентов. Несложно подсчитать, насколько больше стали получать военные. Сейчас средняя генеральская пенсия в Беларуси составляет 1 миллион 80 тысяч, а сержанта контрактной службы — 417 тысяч. Для сравнения: размер максимальной пенсии по возрасту — 453 тысячи 890 рублей! А средняя пенсия, которую имеют бывшие учителя, бухгалтеры, врачи, ученые, не дотягивает даже до сержантской и составляет всего-то 292 тысячи 200 рублей.

Выше генеральской в Беларуси пенсия только у бывших депутатов. Но только у тех, кто работал в парламенте, избранном при А.Лукашенко. По некоторым данным, таких пенсионеров в стране 14 человек. А пенсия у экс-народных избранников почти полтора миллиона рублей.

Максимальная чиновничья пенсия в Беларуси — 921 тысяча рублей. Размер средней около 450 тысяч. Например, бывшие замминистры получают ежемесячно чуть меньше 800 тысяч. Сегодня в органах соцзащиты в ведомости о полученной пенсии расписываются около 7 тысяч бывших чиновников.

И все же по заслугам ли платит государство белорусским пенсионерам? Почему у депутатов и генералов пенсия одна, а у народа — другая?

ВМЕСТО КОММЕНТАРИЯ

Не кажется ли Вам, что пенсии в Беларуси распределяются несправедливо? — с таким вопросом мы обратились к тем, кто получает самые высокие пенсии в стране:

Павел КОЗЛОВСКИЙ, генерал-полковник, министр обороны Беларуси в 1992—1994 годах:

— Как-то на днях соседка по подъезду, пожилая женщина, поинтересовалась: "Павел Павлович, какая у вас сейчас пенсия?" "Какую бы я сумму ни назвал, — ответил я ей, — и у вас, и у меня пенсия нищенская".

Это только кажется, что генеральская пенсия очень высокая. Конечно, она значительно выше пенсии по возрасту, но и на генеральскую пенсию жить достойно тоже невозможно. Поэтому, когда в современной Беларуси раздаются предложения отобрать пенсии у военных и добавить гражданским лицам, я выступаю категорически против подобного распределения. Я считаю, что пенсии повышать надо всем, и тем, кто имеет маленькое пособие, повышать больше, чем тем, у кого пенсия более-менее нормальная. Например, моя жена, которая следовала за мной из гарнизона в гарнизон, смогла работать только 23 года. И сегодня она получает пенсию в размере 160 тысяч рублей. Страшно подумать, как бы она выживала без меня.

Это в советские времена генерал имел реально высокую пенсию — 350 рублей. Бензин тогда стоил 14 копеек, можно было сесть на машину и поехать отдохнуть в Ялту. А сегодня разве можно? На военных пенсионерах власть тоже экономит. Например, еще недавно мы могли с женой отдохнуть в любом белорусском санатории по льготным путевкам. Я оплачивал 25 процентов стоимости путевки, жена — 50 процентов. Но теперь военные отставники могут по льготным путевкам ездить только в одну здравницу страны — Лепельский военный санаторий. Но и туда попасть на оздоровление проблема. Создали какие-то разные очереди для военных и членов их семей, и мы с женой не можем поехать вместе отдохнуть.

Складывается впечатление, что власть в желании сэкономить создает уродливые, непродуманные механизмы, унижающие всех: и военных, и гражданских лиц.

Наталья МАШЕРОВА, депутат Палаты представителей 2-го созыва:

— Мне кажется ваш вопрос некорректным.

Сегодня в Беларуси не сложилась пенсионная система. Она не доработана, формируется хаотично. И говорить, справедлива она или нет, выхватывая какие-то моменты, не стоит. Дать конструктивный комментарий я не могу. Мне предлагается обсуждать то, что лежит на поверхности, один фрагмент огромной проблемы. Все не так однозначно.

Вопрос распределения пенсий — это вопрос к действующим депутатам. Когда я заседала в Овальном зале, мы много сражались с нашими законами. Но, к сожалению, значительных изменений в пенсионной системе не наблюдается до настоящего времени.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ

Па той бок эканамічнага цуда

Заўважыла, што ў абменных кропках значна падаражэў еўра, хаця курс долара да беларускага рубля не змяніўся. Мне здаецца, гэта сведчыць пра тое, што ўлады штучна ўтрымліваюць курс. А што кажуць на гэты конт спецыялісты? Ці трэба чакаць паступовага абясцэньвання рубля? Ці такая ўстойлівая фінансавая сістэма, як гавораць афіцыйныя асобы?

Ігар Сцяпанавіч Міхалевіч, Брэст.

На пытанне чытача адказвае экс-старшыня Нацыянальнага банка **Станіслаў БАГДАНКЕВІЧ.**

"У цяперашняй сітуацыі Нацыянальнаму банку Беларусі трэба было б дэвальваваць беларускі рубель больш хуткімі тэмпамі, чым гэта адбываецца сёння", — лічыць Станіслаў Багданкевіч.

На яго думку, курс беларускага рубля ў найбліжэйшай перспектыве можа заставацца стабільным, і магчымасці для гэтага ёсць. Разам з тым, лічыць Багданкевіч, праблемы ў эканоміцы нарастаюць, і "грашовым уладам" трэба было б перагледзець сваю курсавую палітыку, каб не дапусціць сур'ёзных праблем надалей. *"Сёння прыйшоў час, можа быць, павольна, не паскараючы ўкладчыкаў, але пачынаць паступовую дэвальвацыю рубля больш хуткімі тэмпамі. Дэвальвацыя рубля дазволіць скараціць імпарт і стымуляваць экспарт"*, — зазначыў Станіслаў Багданкевіч.

Паводле яго слоў, неабходнасць у такіх дзеяннях узнікае ў сувязі з цяперашняй сітуацыяй у эканоміцы. *"Іншая справа, што ўлады не хочуць прызнаваць крызіс. Яны думаюць адтэрмінаваць крызіс з дапамогай крэдытаў: у Кітаі — 1 мільярд долараў, у Расіі — 1,5 мільярда, у Аўстрыі — 1 мільярд. Але ж гэта не выйсце. Можна адтэрмінаваць надзвенне эканомікі на некалькі гадоў з дапамогай крэдытаў, але гэта нездаровае развіццё. Праблемы не трэба кансерваваць, іх трэба вырашаць"*.

Багданкевіч лічыць, што прыйшоў час пераходу да новай эканамічнай палітыкі дзяржавы, заснаванай на рэальных рынкавых пераўтварэннях. *"Кіраўніцтва краіны гаворыць аб тым, што крызіс пераадолены. А які крызіс? Яшчэ ж цэны не павышаны. На сырую нафту цана ніжэйшая за сусветную на 100 долараў за тону. Нават за газ плацім 55 долараў за тысячу кубаметраў замест 100 долараў. Так што ж мы пераадолелі? Мы не дапусцілі абвалу"*, — зазначае Багданкевіч. На яго думку, калі не будуць прыняты меры, у 2008 годзе пачнуцца сур'ёзныя праблемы ў беларускай эканоміцы, якія да 2011 года стануць "архікрызісам", калі Беларусь будзе расплачвацца за энерганосьбіты, якія імпартуюцца, па сусветных цэнах.

Аляксей АРЭШКА.

Рублі на валюту

Насельніцтва Беларусі настойліва мяняе беларускія рублі на валюту. Па звестках Нацыянальнага банка, у першым квартале гэтага года аб'ём продажу валюты насельніцтву аказаўся на 42% большым, чым за аналагічны перыяд мінулага года. Афіцыйныя асобы спісваюць гэта на пераднавагодні ажыятаж, аднак лічбы сведчаць, што праблема не толькі ў ім. Так, у сакавіку насельніцтвам было закуплена у банкаў 385 мільёнаў долараў (супраць 336 мільёнаў у лютым).

У цэлым насельніцтва за першыя тры месяцы года купіла ў банкаў на 296 мільёнаў долараў болей, чым прадала тым жа банкам. Калі ўспомніць, што за гэты ж перыяд сярэдняя налічаная заработная плата па краіне зменшылася, то можна зрабіць выснову, што не ад добрага жыцця людзі мяняюць беларускія рублі на валюту. Хутчэй за ўсё гэта сведчыць аб няўпэўненасці ў будучым беларускага рубля.

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 МАЯ 2007 г.

ОСТРАЯ ТЕМА

События в Эстонии: взгляд с Запада

Перенос памятника Бронзового солдата в Таллинне вызвал бурную реакцию в Эстонии и Москве. О ней наши читатели знают из сообщений российских СМИ. А какие мнения об этих событиях высказываются на Западе?

«Немецкая волна»

В Таллинне на Военном кладбище установлен памятник советскому Воину-освободителю. Полиция сняла введенный ранее запрет на подход к памятнику, он стоит в целости и сохранности, отсутствует лишь каменная стена за спиной Бронзового солдата, которая будет восстановлена в прежнем виде. Как ожидается, открытие монумента на новом месте состоится 8 мая. На церемонию будут приглашены представители стран — участниц антигитлеровской коалиции, в ней примут участие высшие государственные деятели Эстонии.

Перенос памятника стал поводом для акций протеста, сопровождавшихся насилием, которые начались в Таллинне и других городах на прошлой неделе.

Министр иностранных дел Эстонии Урмас Паэт подверг критике российские СМИ. В частности, он указал, что в сообщениях о кончине россиянина в Эстонии неверно была указана причина смерти. Министр отметил, что смерть наступила в результате уличной драки, а не деятельности эстонских правоохранительных органов.

Паэт назвал "полной ложью" и сообщение агентства "Интерфакс" о том, что из эстонской полиции массово увольняются русскоязычные сотрудники. Министр считает, что массовые беспорядки в Таллинне произошли не в последнюю очередь из-за необъективности российской прессы.

Би-Би-Си

Решение Эстонии демонтировать памятник советским солдатам, погибшим во время Второй мировой войны, вызвал массовые беспорядки и протесты в Таллинне и Москве. Эстонцы утверждают, что Бронзовый солдат символизирует советскую оккупацию. Российская сторона заявляет, что это — дань уважения всем погибшим в борьбе с нацизмом.

Президент Эстонии Тоомас Хендрик Ильвес назвал протесты у эстонского посольства в Москве "психологическим террором". По его словам, более 20 граждан Эстонии вынуждены оставаться в здании посольства, которое окружают протестующие. Ранее Эстония обвинила Россию в провоцировании беспорядков в Таллинне.

Как указывает корреспондент Би-Би-Си Ричард Галпин, судя по всему, демонтаж памятника советским воинам переполнил чашу терпения многих проживающих в Эстонии русских, которые считают, что подвергаются дискриминации со стороны большинства эстонцев.

В Эстонии проживает миллион триста тысяч человек. Из них русскоязычное население составляет более четверти. Примерно половина из них не имеет эстонского гражданства.

«Голос Америки»

Антиэстонскую волну сейчас, на старте предвыборной гонки, пытаются оседлать многие российские политики. Например, единороссы сами еще недавно пытались провести поправку в федеральный закон о Знамени Победы, фактически предложив убрать с него советские символы — серп и молот. Но за сохранение этих же символов в соседнем государстве лидеры "Единой России" сейчас активно борются в телеэфире. В то же время сейчас в Химках власти сносят (вернее, тоже, как в Таллинне, переносят) памятник летчикам — героям войны, что вызывает возмущение жителей Москвы и области. Но местные власти негодуют только по поводу событий в Эстонии.

Увы, не только власть, но и российское общество в целом сегодня все еще не способно признать тот факт, что в 1940 году Эстония после сговора Сталина с Гитлером была фактически оккупирована советскими войсками. И это, по сути, первопричина нынешнего межгосударственного конфликта. Нетрудно понять, что российско-эстонские отношения будут и дальше ухудшаться. Трудно спрогнозировать, насколько. Это зависит от многих причин. Конечно, и от позиции эстонских властей. От того, насколько эти власти способны идти на широкий диалог с русскоязычным населением республики и избегать насилия.

Разумеется, немало зависит и от российской стороны. Ведь сейчас все чаще звучат призывы разорвать дипломатические отношения с Таллинном! В общем, пока шансов на то, что в ближайшее время две соседние страны смогут услышать и понять друг друга, немного.

Радио Свобода

Как отмечают социологи и политологи, ситуация с Бронзовым солдатом фактически расколола страну надвое. Особенно подчеркивается, что программа интеграции неэстонцев в эстонское общество фактически сорвана. В русской и эстонской прессе события, происходящие в Таллинне и в других городах, оцениваются порой диаметрально противоположно. За всеми этими сообщениями о массовых беспорядках и массовых же задержаниях, о мародерстве и вандализме, теряется сам тот факт, что Бронзовый солдат для одной части Эстонии был символом победы над фашизмом, а для другой — символом оккупации.

Немецкая газета «Tageszeitung»

За конфликтом вокруг монумента советским солдатам скрываются другие подспудные проблемы, требующие решения. С одной стороны, русскоязычное меньшинство выражает недовольство в связи со своим дискриминированным положением. С другой стороны, политические силы как в Эстонии, так и в России стремятся набрать очки с помощью националистических заявлений. Возможно, что никто бы и не вспомнил о памятнике советским воинам, если бы его, как и многие другие монументы советской эпохи, снесли бы в 1991 году сразу после достижения Эстонией независимости. Однако предпринятая попытка властей втихомолку убрать памятник была неуместной и к тому же совершенно сознательной провокацией.

Евросоюз должен оказать поддержку Эстонии в ее конфликте с Москвой. По внутренним каналам руководство ЕС, однако, должно недвусмысленно заявить руководству в Таллинне, что оно думает о его действиях. На призывы европейских политиков не допускать дальнейшей эскалации конфликта эстонское правительство отреагировало, пообещав немедленно восстановить памятник на новом месте. Но более срочной задачей является интеграция в общество русскоязычных жителей Эстонии.

НЕОБЫЧНО

Пять символов

Необычное событие состоялось в берлинском парке Tiergarten. Здесь произошла закладка третьего камня в рамках акции немецкого скульптора Вольфганга фон Шварценфельда. Камень, символизирующий пробуждение, привезен в Германию с Урала.

Он стал третьим из пяти камней, выбранных скульптором для символической акции Global Stone ("глобальный камень").

К реализации проекта фон Шварценфельд приступил около десяти лет назад. По задумке скульптора, в Tiergarten со временем будут размещены пять камней различной формы, материала и происхождения. Каждый из них должен символизировать один из "пяти шагов к миру" и одновременно один из континентов.

Так, уральский камень станет символом Европы и пробуждения. По словам художника, его выбор пал на этот регион потому, что через него проходит географическая граница между Европой и Азией. На родине уральского кварца будет установлен камень-близнец. Благодаря специальной полировке и расположению каждый год 21 июня солнечный свет будет падать на него таким образом, что он будет отсылать луч своему близнецу в Берлине с частотой в 16 минут, говорится на сайте проекта.

Помимо "европейского камня", фон Шварценфельд установит еще четыре пары — по числу континентов. Камень из Африки призван символизировать надежду, из Азии — прощение, из Америки — любовь, из Австралии — мир.

В немецкой столице для инсталляции скульптор выбрал именно Tiergarten, поскольку этот парк находится в непосредственной близости от таких исторических объектов, как Бранденбургские ворота, Рейхстаг и памятник жертвам Холокоста.

ФОТОВЗГЛЯД

Британский премьер-министр Тони Блэр в Шотландии. Приезжал, чтобы поддержать лейбористов в ходе местных выборов.

Королева Нидерландов Беатрикс отмечтила Queensday — ежегодный голландский праздник монархии.

ВОТ ЭТО ПОЕЗД!

Экспресс «Золотой орел»

С Белорусского вокзала в Москве отправился в рейс новый поезд класса "люкс" "Золотой орел — Транссибирский экспресс". Этот совместный проект осуществлен ОАО "Российские железные дороги" и британской компанией GW Travel Limited.

За два часа до отправления на перроне под музыку в исполнении оркестра Министерства путей сообщения началась презентация нового поезда, на которой в числе прочих официальных лиц присутствовали принц Майкл Кентский, специально приглашенный из Британии, и президент ОАО РЖД Владимир Якунин.

Организаторы мероприятия не поскупились. Пригласили много гостей и журналистов.

Поезд отправится по самому длинному в мире железнодорожному полотну из Москвы во Владивосток. Он состоит из 19 вагонов: 12 купейных, одного вагона-бара, двух вагонов-ресторанов, вагона-кухни, вагона-прачечной, вагона-склада и сервисного вагона, где можно воспользоваться услугами парикмахера или врача.

Шесть купейных вагонов называются Gold (класса "Золотые"), а другие шесть — Silver (класса "Серебряные"). И те, и другие оснащены по последнему слову техники: жидкокристаллическими экранами, DVD и CD плеерами, сверхсовременными душевыми кабинками, кондиционерами и полом с подогревом. Вагоны-рестораны намерены потчевать гостей исключительно русской кухней: от борща до черной икры и водки.

Весь обслуживающий персонал поезда, за исключением врачей, состоит из россиян. Медиков приглашают из Британии, и из рейса в рейс они будут меняться. В первый рейс отправились врачи из Лондона Том и Аннета. Они объяснили, что большинство пассажиров нового "Транссибирского экспресса" — британцы или англоязычные граждане Соединенных Штатов, Австралии, Новой Зеландии, и им, конечно, гораздо легче пожаловаться на здоровье на своем родном языке.

На пути двухнедельного следования поезда предусмотрены несколько остановок, в том числе в Казани, Екатеринбурге, Новосибирске, Иркутске, Улан-Удэ и на озере Байкал.

Пассажиров повезут на всевозможные экскурсии; в их честь будут устраиваться приемы. Все это включено в цену билета, о которой президент ОАО РЖД Владимир Якунин предпочел умолчать.

На вопрос BBCRussian.com о стоимости проезда он лишь сказал, что проект очень дорогой, но, несомненно, грандиозный.

Тем не менее в кулуарах удалось выяснить у людей, причастных к проекту, что в среднем стоимость билета на "Золотой орел — Транссибирский экспресс" составляет примерно 20 тысяч долларов в один конец. Для сравнения: поездка на аналогичном по фешенебельности европейском поезде "Восточный экспресс" по маршруту Лондон—Париж—Венеция стоит около 5000 долларов в оба конца. На вопрос, уверены ли организаторы проекта, что такие дорогие билеты будут раскупаться, и им не придется гонять полупустой состав, участники презентации ответили утвердительно.

И все же большинству россиян, пожелавших совершить путешествие из Москвы во Владивосток, придется ограничиться обычным поездом, который доставит их в пункт назначения за такой же отрезок времени, но обойдется им примерно в 300 долларов.

Анастасия УСПЕНСКАЯ.
Би-Би-Си, Москва.

КОРОТКО

«Камни преткновения»

Немецкий художник Гюнтер Демниг приступает к установке так называемых "Камней преткновения" в Венгрии.

Кирпичи с латунными табличками размером десять на десять сантиметров укладываются в мостовую и заставляют прохожих "спотыкаться" взглядом, привлекая к себе внимание. На них указаны имена живших или работавших в соседних домах евреев, которые погибли во время Холокоста.

Во времена национал-социализма было убито несколько сотен тысяч венгерских евреев. В Германии с 1996 года Демниг уже установил более 10 тысяч подобных памятных знаков.

В шесть раз меньше шума

Современные машины производят в шесть раз меньше шума, чем автомобили, выпускавшиеся в 1980 году.

Об этом говорится в сообщении Федерального объединения автомобильной промышленности Германии, опубликованном в связи с Международным днем борьбы с шумовым загрязнением. Добиться этого удалось благодаря более эффективным системам управления двигателями, повышению уровня звукоизоляции мотора, а также улучшению качества покрышек.

Шумовое загрязнение европейских городов и улиц становится все более серьезной проблемой. Научные исследования доказали, что постоянный уличный шум приводит к повышению артериального давления, стрессу и увеличивает риск возникновения сердечно-сосудистых заболеваний.

ЕС—США

Договорились

Соединенные Штаты и Европейский Союз подписали на встрече в Вашингтоне новое соглашение о трансатлантическом экономическом сотрудничестве. Договор предусматривает согласование различных стандартов в области торговли и инвестиций и определяет основы единого американо-европейского рыночного пространства.

Стороны договорились создать "экономический совет", который займется стандартизацией правил и законов почти в 40 областях, таких как интеллектуальная собственность, финансовые услуги, слияние и поглощение компаний и автомобилестроение.

На снимке: *канцлер Германии Ангела Меркель и президент США Джордж Буш после подписания договора.*

В космосе обнаружена «вторая Земля»

Астрономы впервые обнаружили планету, которая по своим основным параметрам очень похожа на Землю, а на ее поверхности может присутствовать вода в жидком виде

Планета находится в созвездии Весов на расстоянии 20,5 светового года от Земли. Это самая маленькая экзопланета (то есть небесное тело, обращающееся вокруг звезды за пределами Солнечной системы) из всех, известных ученым. Она обращается вокруг своего затухающего солнца, получившего название Gliese 581, за 13 дней.

Gliese 581 меньше и холоднее нашего Солнца, поэтому температура на планете примерно соответствует земной. При этом она находится в 14 раз ближе к своему светилу, чем Земля к Солнцу.

"Мы подсчитали, что средняя температура на этой "сверхземле" — между 0 и 40 градусами по Цельсию, поэтому вода может быть жидкой, — говорит один из авторов открытия Стефан Удри из Женевской обсерватории. — Более того, ее радиус составляет примерно полтора радиуса Земли, и на основе моделирования мы предполагаем, что планета либо каменистая, как Земля, либо она покрыта океанами".

"Вода в жидком виде — это основа жизни в известных нам формах", — добавляет Хавьер Делфосс из университета Гренобля. По мнению этого эксперта, обнаруженная планета может стать целью космических экспедиций по поиску внеземной жизни.

Впрочем, пока об отправке космических кораблей в созвездие Весов речь не идет. Ученые намерены вывести в космос мощные телескопы, которые смогут фиксировать световые колебания, свидетельствующие о присутствии жизни. В том числе они будут искать в атмосфере планеты метан, а также признаки хлорофилла — ключевого вещества в фотосинтезе.

Обнаружение "двойника Земли" вызывает у ученых огромные надежды. "Из всех планет, которые мы находили около звезд, только на этой, похоже, могут присутствовать все условия для появления жизни, — сказала Би-Би-Си Элисон Бойл из Лондонского научного музея. — Она находится на расстоянии 20 световых лет, так что мы вряд ли вскоре полетим туда. Но если появятся новые типы двигателей, это может изменить будущее".

ПРАФЕСІЯ

Дзікі год

Мінулы год стаў самым трагічным для журналістаў — іх загінула ва ўсім свеце 100 чалавек, гаворыцца ў дакладзе Міжнароднага інстытута прэсы з штаб-кватэрай у сталіцы Аўстрыі. "Гэта быў самы дзікі і жорсткі год у сучаснай гісторыі СМІ", — падкрэсліў дырэктар інстытута Ёхан Фрыц. Па яго словах, "супраць журналістаў вялася сапраўдная вайна".

Самым смяротным месцам для прадстаўнікоў гэтай прафесіі чацвёрты год запар быў Ірак. У 2006 годзе ў гэтай краіне загінулі 46 працаўнікоў СМІ.

"Інтэрфакс" паведамляе, што журналісты гінулі таксама яшчэ ў 23 краінах, у тым ліку ў Расіі, дзе былі забітыя два прафесіяналы, адзначаецца ў дакладзе.

ВНИМАНИЕ!

Начат прием заявок на премию в миллион евро

В Финляндии начался прием заявок на получение "Приза тысячелетия" — крупнейшей Международной премии, которая присуждается "за выдающиеся технологические инновации, улучшившие качество человеческой жизни".

По сообщению отборочной комиссии, заявки будут приниматься до 1 октября 2007 года. Церемония награждения лауреатов состоится 11 июня 2008 года.

Своих кандидатов могут выдвигать на получение премии научные академии, университеты, институты, различные компании и организации, занимающиеся наукой и действующие в сфере высоких технологий.

"Приз Тысячелетия" был учрежден Финским технологическим фондом, объединяющим научные и исследовательские сообщества страны. Денежная часть премии составляет один миллион евро.

"Приз Тысячелетия" присуждается раз в два года. Первым лауреатом премии стал в 2004 году изобретатель "всемирной паутины" — англичанин Тим Бернерс-Ли.

В 2006 году приз был вручен японскому физику Сюдзи Накамура .

Сюдзи Накамура получил награду за революционное изобретение в области создания новых источников света. Ученый является создателем мощного источника света: синего, зеленого и белого светодиодов (LED) на основе химического соединения InGaN — нитрида галлия, а также голубого лазера.

ВЕРСИЯ PEOPLE

Самая красивая

Киноактриса Дрю Бэрримор возглавила список "Самых красивых людей", ежегодно составляемый журналом People, сообщает AFP.

32-летняя Бэрримор, по традиции, появилась на обложке журнала People, посвященного самым красивым людям года.

Актриса и ранее входила в список People, однако до первого места поднялась впервые. Редакция журнала в статье, посвященной победительнице 2007 года, отмечает "естественность" красоты Бэрримор. Дрю стала одной из 11 знаменитостей, снявшейся для "самого красивого" номера журнала без макияжа.

Комментируя сообщение о своем первом месте в рейтинге People, Бэрримор, в частности, сказала: "Счастливые люди всегда красивы. Ваше лицо, как зеркало, отражает хорошее настроение".

СЛЫШАЛИ?

Второй год подряд — лучший ресторан в мире

Ресторан "Эль Булли" в небольшом городе Кала Монтжои, находящемся на берегу Средиземного моря, на северо-востоке Испании, уже второй год подряд признается гастрономическим журналом "Restaurant" лучшим в мире.

Из 651 судьи большинство отдало предпочтение Феррану Адриа — шеф-повару и владельцу каталонского ресторана. В общем зачете среди 50 лучших ресторанов мира Испания и Италия заняли 4-е место с 6 лучшими гастрономическими заведениями в каждой из стран. Их опережает Франция с 12 лучшими ресторанами мира, затем следуют США (с 8 ресторанами) и Великобритания (с 7 ресторанами).

В прошлом году "Эль Булли" занял первое место среди лучших гастрономических заведений мира по наиболее авторитетным экспертным оценкам, в том числе английского журнала "The Restaurant Magazine" и французской газеты "Le Figaro".

Каждый год владелец и шеф-повар легендарного заведения — Ферран Адриа — создает более ста рецептов принципиально новых блюд-феноменов.

Одним из первых изобретений Адриа стала особая пена, которая вырабатывается с помощью аппарата, напоминающего сифон для газирования воды. Кулинар ввел инертный газ в измельченный до полужидкой консистенции продукт. В результате получается фруктовая или ягодная пена, которая буквально тает во рту.

Цены на блюда в заведении такого уровня вполне разумные (150—200 евро без алкоголя). Яства в "Эль Булли" не похожи ни на что и полны сюрпризов! Блюда тут струятся, некоторые взрываются прямо во рту, от некоторых из них идет из носа сизый дым. Недаром Феррана Адриа часто называют "кухонным алхимиком".

Сегодня этот ресторан является не только лучшим гастрономическим заведением, но и самым недоступным рестораном в мире.

Прежде всего "Эль Булли" отличается, наверное, самым неудобным месторасположением для ресторана, какое только можно себе представить. Он находится в живописной лагуне у самого моря. Но, для того чтобы добраться до этого сказочно красивого места, на дорогу от Барселоны необходимо потратить более четырех часов.

Кроме того, попасть в этот ресторан почти невозможно, поскольку количество заявок превышает реальные возможности ресторана более чем в семьдесят раз. В 2006 году в "Эль Булли" поступило 600 тысяч заявок, в то время как он может обслужить за год только 8 тысяч гостей.

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 МАЯ 2007 г.

ЦЫГАНСКИЕ СТРАСТИ

В Верховном суде разрешилась «Загадка балтийских цыган»

В 2005 году в Беларуси увидела свет книга ***Вальдемара Калинина*** *"Загадка балтийских цыган. Очерки истории, культуры и социального развития балтийских цыган". Через два года Верховному суду Беларуси пришлось разрешать еще одну "загадку" — вопрос об авторстве книги.*

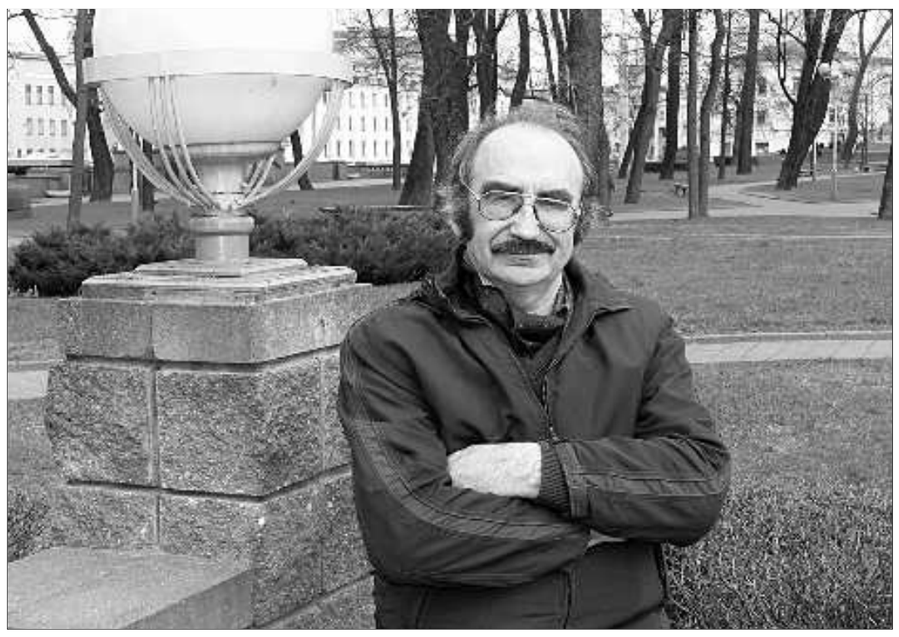

Вальдемар Калинин, как он о себе говорит, "наполовину цыган", проживает в Лондоне. Гражданин Великобритании. Около 14 лет назад случайно выиграл конкурс с правом на работу в Англии. Поехал туда из Беларуси поработать на пару лет, да так там и остался. Сейчас работает в Лондоне "чиновником народного образования 2-го класса", издал несколько сборников поэзии, иногда читает лекции в Сорбонне в университете.

— Книга писалась около 12 лет, — рассказываетт **Вальдемар КАЛИНИН**, на время приехавший из Лондона в Минск. — Это книга о балтийских цыганах, а это — цыгане России, Польши, Литвы, Латвии, Эстонии, Беларуси. Они говорят на похожих диалектах. Проводя исследования, мне, конечно, доводилось "рыться" в архивах, и материал, фактура собрались любопытнейшие! Мне, например, было интересно было узнать о том, как после известного указа 1956 года создавались цыганские колхозы, чтобы цыгане перестали вести кочевую жизнь. К этому делу была подключена не только милиция, но и армия. Ночью цыган задерживали, когда те собирались кочевать, и отправляли в бывшие казармы, а затем — в коллективные хозяйства. Забирали коней. Были тогда цыганские колхозы и в Беларуси, а одним из первых колхозников стал Михаил Тумашевич. Цыган — председатель колхоза, представляете?! Правда, некоторые такие колхозы существовали ровно сутки. Сегодня цыгане получали семена, коней, какие-то деньги, назавтра — ни коней, ни колхоза. Такой интересный факт: на границе Невельского и Городокского районов была цыганско-еврейская школа-интернат, рядом находился колхоз "Новая жизнь". И вот приезжают в колхоз из райкома партии, чтобы сагитировать цыган подписаться на государственный займ, а один цыган по фамилии Граховский подходит к агитаторам и говорит: "Неужели Советская власть такая бедная, что пришла просить у цыган?" Ночью этот Граховский исчез, хотя затем его отпустили. Сталин, кстати, был по отношению к цыганам на удивление мягок. Хотя под репрессионные "чистки" цыгане тоже попадали. Весной 1937-го, перед "чисткой", в Сибири цыгане организовали поселок Романистан, который просуществовал до октября, пока не были съедены все продуктовые запасы. А начиналось все так. Многие знают, что была такая известная актриса Ляля Черная (которая, кстати, всего лишь цыганская внучка). Как-то ее вызвали к Сталину: ее и инструктора райкома партии (тоже цыгана) Ивана Токмакова. В присутствии секретаря Поскребышева Сталин спрашивает: "Что вам, цыгане, надо, чтобы стать настоящими строителями коммунизма?" Ляля тогда в облаках плавала, говорит ему: "Все хорошо, только бесправны мы, нет у нас своего государства". Вот тогда и было принято решение сделать цыганскую республику в Смоленской области. Правда, затем умы вождей перевернулись, и цыган решено было не в Смоленскую область отправить, а в Сибирь, где и появился вышеупомянутый Романистан... Что касается Беларуси, то до революции больше всего цыган было в Витебской области. В Витебске даже работали цыганские школы (в период цыганского просвещения), в 1925 году цыгане были признаны равноправными гражданами с правом учиться на родном языке. Правда, в 1938-м под видом борьбы с национализмом эти самые школы закрыли. Впрочем, вместе с еврейскими, польскими, литовскими... Обо всем этом в моей книге.

По словам Вальдемара Калинина, сейчас самая многочисленная цыганская община — в Минске. Затем идут Гомель, Витебск, Могилев. Практически нет цыган только в Бресте и Гродно. *"Даже и не знаю почему,* — разводит руками мой собеседник. — *Возможно, раньше их там не прописывала местная милиция. Кстати, после войны, когда цыган не прописывали, они снова пустились в кочевье — нужно было както жить. А вообще, по официальной статистике, сегодня в Беларуси проживает 16.700 цыган, и скорее всего эта цифра близка к истине. Сейчас ведь не выгодно скрывать свое цыганское происхождение, даже "гуманитарки" какие-то поступают".*

...Книга Калинина получила признание на Западе, есть договоренность, что она будет переводиться на французский и английский языки. Получила "признание" "Загадка балтийских цыган" и в коридорах белорусской Фемиды.

— Некоторые главы книги были написаны в соавторстве с витебским краеведом Аркадием Подлипским, — рассказывает Вальдемар Калинин. — И вдруг он стал претендовать на соавторство не только глав, но и книги целиком! Не знаю, возможно, Аркадий Михайлович рассчитывал оторвать "куш" побольше, но факт остается фактом — полюбовно разойтись нам не удалось. Надо отдать должное, Верховный суд объективно рассмотрел дело и на днях отказал в иске витебскому краеведу... А я собираюсь продолжить работу. Как говорят, продолжение следует.

Алесь СИВЫЙ.
Фото автора.

КРИМИНАЛ

Чем провинился Орджоникидзе?

КГБ Беларуси вынес официальное предупреждение гражданину республики Александру Молчанову, который планировал взорвать памятник Серго Орджоникидзе в Борисове (Минская область).

Как сообщает Центр информации и общественных связей КГБ, "полученные в ходе оперативно-розыскной деятельности органов государственной безопасности материалы свидетельствуют о поиске А.Молчановым возможности приобретения взрывчатых веществ для организации взрыва памятника С.Орджоникидзе в Борисове. Реализация его намерений в дальнейшем может привести к совершению преступлений, предусмотренных ст. "Незаконные действия в отношении огнестрельного оружия, боеприпасов и взрывчатых веществ" и ст. "Терроризм" Уголовного кодекса".

Как передает "Интерфакс", в КГБ Молчанов признал, что ранее осуществлял ряд противоправных акций, в том числе облил в Борисове краской монумент памяти воинам, погибшим в Великую. Отечественную войну. Однако жесткого наказания не последовало. А.Молчанов предупрежден о недопустимости подобных деяний и об ответственности, которая может наступить в случае, если совершенные им деяния образуют состав преступления, о чем составлен протокол объявления официального предупреждения.

КАМПЕТЭНТНА

Тыя, хто працуе, не могуць выцягнуць на сабе ўсіх пенсіянераў

Пачынаючы з гэтага года ў Беларусі чакаецца рост колькасці пенсіянераў, паведаміла на прэс-канферэнцыі ў Мінску начальнік аддзела развіцця пенсіённай сістэмы галоўнага ўпраўлення пенсіённага забеспячэння і сацыяльнага страхавання Міністэрства працы і сацабароны Таццяна Пагонышава.

Паводле яе звестак, на сёння рознага кшталту пенсіі атрымліваюць 2 мільёны 437 тысяч чалавек — каля 26% насельніцтва краіны. У развітых краін гэты паказчык складае 22—23%. На выплату пенсій накіроўваецца каля 11% валавога ўнутранага прадукту краіны, а сярэдні памер пенсіі па ўзросце складае 298 тысяч 200 рублёў.

Як адзначыла спецыяліст, пенсіённы ўзрост, устаноўлены ў Беларусі (для жанчын — 55 гадоў, для мужчын — 60 гадоў), з'яўляецца самым нізкім у свеце. Разам з Беларуссю яго захавалі толькі тры краіны: Расія, Украіна і Узбекістан. Акрамя таго, існуе больш за 20 падстаў для ранняга выхаду на пенсію. Беларускія жанчыны ў сярэднім атрымліваюць пенсію на працягу 23 гадоў, мужчыны — 14 гадоў.

Прадстаўнік Міністэрства працы таксама заявіла, што падатковая нагрузка на працуючае насельніцтва, якая дазваляе забяспечыць дастаткова высокі ўзровень пенсій у краіне, "у паўтара раза вышэй, чым у Расіі і, па сутнасці, самая высокая сярод краін нашага рэгіёну".

Таццяна ДАРАШЧОНАК.

Будет ли летнее повышение ?

"Речь о повышении тарифов на внутриреспубликанские пассажирские перевозки накануне летнего отпускного сезона не идет", — об этом сообщил журналистам начальник Белорусской железной дороги **Владимир ЖЕРЕЛО**. Начальник БЖД отметил, что обычно увеличение тарифов происходит два раза в год — весной и осенью. Нынешней весной разговора об этом нет, потому что в 2007 году тарифы на пригородные перевозки повышались в декабре. Возможно, вопросы дальнейшего увеличения цен на пассажироперевозки железнодорожным транспортом внутри страны будут рассмотрены осенью.

Владимир Жерело пояснил также, что регулирование тарифов входит в компетенцию Министерства экономики Республики Беларусь.

Игорь МОРОЗОВ.

З МІНУЛАГА

Уладзімір СВЯТЛОЎ

Таварыш «Сыро»

Сямён Брыдлоўскі, рэдактар літаратурных перадач тэлебачання, з'яўляўся ў рэдакцыі заўсёды першым. Бегла праглядаў у папках напісаны матэрыял і ставіў на большасці з іх сваё магічнае слова "Сыро".

Дырэктар тэлебачання з самага ранку абыходзіў сваю вотчыну, каб паглядзець, хто з супрацоўнікаў своечасова быў на месцы. Але акрамя Брыдлоўскага ў пакоі нікога не было.

— Я рад бачыць вас. Вы адзіны, хто прыходзіць на студыю своечасова. Бачыце, колькі на стале папак. Большасць матэрыялаў "сыраваты". Трэба горбіцца над імі, аж іншы раз цямнее ў вачах...

— Працуйце, працуйце, не буду вам перашкаджаць.

Як толькі дырэктар зачыняў дзверы, Брыдлоўскі з задавальненнем пачціваў далоні. У хуткім часе з'яўляліся яго калегі:

— Ну, братцы, я пабег дадому дапісваць свой раман.

Які раман ён піша, ніхто не ведаў. Матэрыялу, які прыносіў аўтар, Брыдлоўскі ўдзяляў мінімум увагі. Дыягназ быў адзіны — "Сыро".

— Як вы хутка распраўляецеся з творцамі, — хіхікала Людачка Глушко.

— У мяне талент яснабачання. Я інтуітыўна магу сказаць — хто ёсць хто. А вам яшчэ як маладому журналісту трэба не хіхікаць, а набірацца вопыту.

Калегі за яго спінай празвалі празорліўца "Таварыш "Сыро!".

Аднойчы здарыўся казус. Прыйшоў у рэдакцыю немалады чалавек, прынёс свой матэрыял:

— Прыходзьце праз тыдзень, бо зараз не маю часу праглядзець ваша тварэнне...

— Матэрыял, мне здаецца, цікавы, — сказаў самаўпэўнена прыйшоўшы.

— Паглядзім, паглядзім...

Праз тыдзень аўтар прыйшоў. Сямёну Брыдлоўскаму не вельмі спадабалася самаўпэўненасць аўтара. Тым больш што ён і не чытаў яго твор. Пацёршы лоб, Брыдлоўскі зрабіў кіслую міну:

— Ну што я магу сказаць: "Сыро"! Усё тое, што вы напісалі, трэба даводзіць да кандыцыі...

— Як гэта зразумець?

— Галоўны вобраз вашага тварэння вельмі хілы, рыхлы, як і ўся ваша праца. Прабачце мяне, але гэта так...

— Я не згодны з вамі...

— Зараз я ўдасканалю вашы памылкі.

Брыдлоўскі пачаў перабіраць папкі.

— Куды яна падзелася?

У гэты момант з'явіўся яго калега Слава.

— Ты не браў блакітную папку гэтага чалавека?

— Магу вас абрадаваць, матэрыял выйдзе ў эфір у аўторак.

— Як гэта? Я яшчэ не чытаў яго, — забыўся Брыдлоўскі, што перад ім сядзіць аўтар. — Як завецца матэрыял? — насупіўся празорліўца.

— "Вобраз Уладзіміра Ільіча Леніна ў выяўленчым мастацтве".

Твар Брыдлоўскага перакасіўся.

— Дзякуй вам за сур'ёзную крытыку, — з іранічнай усмешкай вымавіў аўтар і выйшаў з рэдакцыі.

— Падвяла вас інтуіцыя, таварыш "Сыро", — хіхікнула Людачка Глушко.

Ганаровая грамата

Боб Навабельскі, рэжысёр спартыўных перадач на тэлебачанні, сядзеў у туалеце і разважаў: "Дзе ў чалавека знаходзіцца душа? Ці ў галаве, ці ў другім месцы. Бо калі апаражніць свой страўнік, тады ў чалавека будзе добры настрой".

Яго філасофскі роздум перапыніў старшыня мясцовага камітэта Філімон Недарэка.

— Нарэшце я злавіў цябе, — радасна ўсклікнуў Недарэка. — Ты ўсё бадзяешся па камандзіроўках. Ніяк цябе не зловіш.

— Што я табе, злодзей які? — рыкнуў са свайго сядалішча рэжысёр.

— Дзівак. Я хачу павіншаваць цябе з узнагародай.

Сядзеўшы на унітазе вылупіў вочы.

Недарэка дастаў з кішэні пінжака паперу і пачаў з натхненнем чытаць на ўвесь голас.

"Дзяржаўны камітэт Савета міністраў БССР па радыёвяшчанні і тэлебачанні ўзнагароджвае Ганаровай граматай Барыса Абрамавіча Навабельскага за плённую працу і актыўны ўдзел у развіцці радыёвяшчання і тэлебачання ў сувязі з днём радыё".

— Ты што мне сюды прынёс? Ганаровую грамату ці ліст туалетнай паперы?

Пры гэтым абмацюгаў Недарэку.

— Няўдзячны! — скрывіўся ўручальнік Ганаровай граматы.

Праз паўгадзіны раз'юшаны Навабельскі стаяў у кабінеце дырэктара.

— Скажыце, паважаны шэф, з якога часу супрацоўнікаў тэлебачання пачалі ўзнагароджваць Ганаровай граматай у прыбіральні?

— Што гэта за дурное пытанне?

Навабельскі з абурэннем расказаў сутнасць справы.

Лёгкая ўсмешка кранула сядзеўшага ў крэсле за сталом.

— Не хвалюйцеся ўжо так. Галоўнае, што вы атрымалі Ганаровую грамату.

Знаходка

У харчовай краме стаіць за доктарскай каўбасой вялізная чарга. Стаў і я. Хтосьці кранае мяне за плечы. Бачу, мой знаёмы — артыст опернага тэатра з сумкай у руцэ. Лагодна глядзіць на мяне, усміхаецца. Я зразумеў яго. Ківаю галавой — станавіся перада мной. Ён таксама ківае галавой, паказваючы на дзверы. Выходзім.

— Я ўжо атаварыўся, — паказвае на сумку.

— Ты вельмі прыткі. Як табе ўдалося?

— Зараз і ты атаварышся, — кажа мой знаёмы і вядзе мяне ў двор да службовага ўваходу ў тое ж памяшканне, дзе і крама.

У невялікім пакоі сядзіць за сталом трохі аблысеўшы чалавек. Акуляры скідаюцца яму на нос.

— Адам Раманавіч, знаёмцеся. Гэта мой сябра — кінарэжысёр "Беларусьфільма".

Дырэктар падымаецца з крэсла і глядзіць на мяне замілаванымі вачыма. Твар яго свеціцца шчырай радасцю.

— Вы для мяне знаходка! — гучыць яго голас на ўвесь пакой.

Падыходзіць да мяне і цісне моцна мае рукі. Спявак кажа:

— Бачу, што вы тут самі дамовіцеся. Я пабег рыхтавацца да спектакля. Да пабачэння!

Дырэктар крамы ўсаджвае мяне ў крэсла, а сам садзіцца ў крэсла за сталом. Глядзіць на мяне, як на каханую дзяўчыну і паўтарае:

— Вы для мяне вялікая знаходка!

Я ніяк не разумею яго. Якая я для яго знаходка ды яшчэ вялікая.

— Вам ніколі не прыйдзецца стаяць у чарзе. Што ёсць у мяне, будзе і ў вас... Кажу вам ад шчырага сэрца.

— Мікіта казаў, што мы будзем жыць пры камунізме ў 1980 годзе. Але прамахнуўся. У Крамлі яны ўжо даўно жывуць у гэтых умовах. Гэта здань — камуняка дзесьці блукае па Еўропе, але да нас не хутка прыйдзе.

Адам Раманавіч нахіліўся да мяне і паціху вымавіў:

— Скажу вам па сакрэце гэтыя камунякі мне да лямпачкі. Хоць я беспартыйны, але ў мяне хапае ўсяго. Калі трэба абутак ці адзенне — тэлефаную Васілю Пятровічу. Мэбля — Лявону Ісакавічу. Як у яўрэйскай пагаворцы: "Ты мне, я табе. Так і жывём..." Але пяройдзем да справы. У вас на кінастудыі працуе мой пляменнік (называе яго імя і прозвішча). Вы ведаеце яго?

— Ведаю.

— Ён вельмі доўга засядзеўся ў асістэнтах аператара. Трэба дапамагчы яму перайсці на самастойную працу.

"Вось куды ён гне. Таму і выкладаў мне сваю харчовую праграму".

— Мой пляменнік вельмі таленавіты. Праўда, трохі касавокі, але таленавіты. Думаю, што пры вашай дапамозе ён пойдзе ў рост і ажыццявіць сваю мару. Што вы скажаце?

— Што я магу сказаць, — паціскаю плячыма. — Дапамагчы яму не так проста. Ваш пляменнік яшчэ ні ў чым не праявіў сябе. Ён толькі разносіць скрынкі з кінастужкамі ў праявачны цэх. Не ў маёй кампетэнцыі яго выцягнуць у рост. Тым больш што вы самі сказалі, што ён трохі касавокі, а гэта мінус для аператара. Так што паважаны Адам Раманавіч, нічым не магу дапамагчы яму.

Дырэктар крамы глядзіць на мяне вірлавокімі вачыма, чэша свой лысы чэрап і незадаволена кажа:

— Не-е... Вы не мая знаходка!

Я выходжу ад яго і станаўлюся ў сваю чаргу.

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

В Беларуси везде есть свои Куропаты...

В 1989 году меня попросили записать воспоминания ***Эрнста Петровича ХАШКОВСКОГО*** *— узника ГУЛАГа. Материалы такого рода собирали члены белорусского мемориального общества "Мартиролог", перешедшего потом в структуру Белорусского Народного Фронта. Запись осуществлялась на магнитную пленку, которую я передала в архив БНФ.*

У меня остался второй экземпляр текста этих воспоминаний — драматичные свидетельства невиновного человека, попавшего в 1930-х годах в разряд врагов-вредителей. Эрнст Петрович рассказывал о фактах, касающихся предприятия, где он работал. Родился он в 1907 году. Трудился в выдувальном цехе стеклозавода "Новка" Суражского района Витебской области. Ко времени ареста ему было тридцать лет, занимал он в то время должность мастера.

Его личная история и истории однопоселковцев являются типичными для миллионов советских граждан, живших в то недоброе время. Государственная репрессивная машина работала с перерывами, но ее механизм истребления или превращения людей в рабов в лагерях был отлажен отменно. Все это можно почувствовать в безыскусной исповеди Эрнста Петровича.

— Эрнст Петрович, расскажите, когда начались аресты в вашем поселке и на заводе?

— В 1936 году забрали Слуцких, учителя и его брата. Они пропали бесследно. Потом взяли машиниста локомотива Смертева. За ними — старого коммуниста Прохорова Кузьму. Мать его раскулачили. Он работал механиком завода. Взяли Антона Александровича Гайбаха. Во время гражданской войны он попал в Польшу, там женился. В 1933 году ему разрешили приехать в Белоруссию. Арестовали и стеклодува Павла Вэнька.

Все они пропали.

Потом была тишина. В 1937 году забрали директора завода "Новка" Ивана Францевича Киселевского и парторга Степанова.

Начался 1938 год. Забрали инженера Кауфельда, немца. До революции его отец был специалистом по стеклодувной промышленности, стал хозяином завода. После установления Советской власти уехал в Германию, а сын остался, женился на вдове, воспитал двух пасынков. Был очень предан делу, справедлив, и люди хорошо к нему относились.

Тогда же взяли и Константина Васильевича Блюма, тоже немца. Родился он в поселке. По здоровью врачи не разрешали ему работать в цехах, поэтому он состоял на должности начальника планового отдела. Был очень инициативным, организовывал комсомол в нашем поселке.

Та же участь постигла и комсомольца Фридку, стеклодува. Он к тому времени стал начальником отдела технического контроля.

У каждого были дети, семьи, которые страдали из-за осужденных отцов и жили, перебиваясь, как говорят, с хлеба на воду.

— А как Вы жили до ареста? Хотелось бы узнать подробности и обстоятельства того дня, когда Вас забрали в "воронок".

— Трудно жили белорусы в то время. В 1932—1933 гг. был голод. Перебивались картошкой. В село приедешь — а оно вымерло. На рабочего давали 400 граммов хлеба, на иждивенца — ничего. И уже тогда стали "подчищать" всех неблагонадежных. Страдали самые лучшие люди. Такие, как Никитин Иван, председатель сельпо, — умный, честный, справедливый, хоть и малограмотный. Когда представитель КГБ предлагал на собрании разоблачить его отчима, он сказал: "Врагов берут, или враги берут?" На следующий день его вызвали в райком, потребовали положить партбилет. Происходило это при офицере из органов.

Лучших крестьян уничтожали!

Меня арестовали в ночь с 10 на 11 июня 1938 года. В квартире сделали обыск, а потом посадили в машину и увезли в район. Со мной везли еще двоих наших. По приезде в район я увидел полную грузовую машину таких, как мы. Всех отправили в подвал НКВД-КГБ.

Допрашивали с полуночи до шести утра. Следователь требовал назвать фамилии тех, кто меня якобы завербовал. Сначала хотел, чтобы я давал показания на начальника производства Янушевского, потом на Блюма, родственника жены. Я отказался. Он начал избивать меня, орал, чтобы я показал на Кауфельда, инженера завода.

Я говорю: "Он же коммунист с восемнадцатого года. Воспитал двух пасынков. Все, что про него наговорили, — неправда. Как же я с ним на суде встречусь?" А следователь мне: "Его уже давно нет. Если не возьмешь вину на себя, убью, и мне ничего не будет. Все равно отсюда выйдешь врагом народа. На сегодняшний день так надо!" Я спрашиваю: "Кому надо?" А он: "Отсюда живым не выйдешь!"

Я подписал, что завербовал меня Кауфельд. Надо же было придумывать версию: какое вредительство я совершал. Придумывали вместе: мол, разбивал формы, сыпал песок в печь. Знатоку нашего дела ясно, что к чему. Была еще подготовка вооруженного восстания, так это он сам приписал.

— Фамилию следователя помните?

— Парамонов. Он получал за каждую голову 30 рублей. Когда меня выводили из кабинета, то, идя по коридору, я услышал, как начальник третьего отдела Левин говорил Парамонову про кого-то: мол, чего ты с ним возишься, передай Орехову, он из него блин сделает. Орехов был пожилым служивым, жестоким зверем, а не человеком. Слышал, как мучил наших. Он как раз был из нашего района, и его прикомандировали обрабатывать своих.

Заместителем начальника районного отделения КГБ был Курдиков. Помню, вызвал одного с нашего завода, и человек исчез...

Всем арестованным следователи задавали одни и те же три вопроса: кем завербован, когда, на какую работу. Были они всегда пьяные на допросах. Контингент следователей состоял из тех, кто кончал армию и оставался на сверхсрочную. Были среди них и достойные люди, но их выбраковывали. Полковника Шубина, прибывшего из Москвы в КГБ, убили в тюрьме за то, что не выносил несправедливости. Сейчас есть улица его имени и портрет в музее.

Пять месяцев я провел в Витебской тюрьме. Когда Ежова в НКВД заменили Берией, всех заключенных и меня тоже вызывали в кабинеты и спрашивали: подтверждаете свои показания? Мы отказывались, но дела не пересматривали. Увезли в Архангельск, в Каргопольские лагеря. К тому времени все были истощены. Баланду и пайку хлеба давали один раз в день в течение семи месяцев. Посылок не разрешали.

Дали восемь лет по статье 58 п.2,7 и, кажется, 6. Распределяли так: кто моложе, тому восемь лет, кто постарше — десять лет. Суда не было, была такса.

В нашем лагере было пять тысяч человек. На пятнадцать заключенных — один охранник.

В лагере пилили лес. Когда началась война, многих забирали. Ночью. Куда увозили — неизвестно. В мае 1942 года нас с севера этапировали на Урал. Я попал в Ижевск, в Удмуртию, где были военные заводы. Там заключенные пилили лес на дрова. Провидение и люди мне помогали. Встретился фельдшер — наш, белорус, взял в слабкоманду. Хоронил я в лагере покойников, выполнял и работу ассенизатора.

Когда кончился срок, собрали нас человек пятьсот. Это уже был конец 1947 года. Начальник мне сказал: все равно вас не отпустят, оставайтесь здесь. И мы до декабря оставались, а потом нас опять отправили в зону. Объявили ссылку и увезли в пересыльную тюрьму. Страх и ужас эта тюрьма в Можге! Потом отправили в Молотов, бывший город Пермь. В камере нас было трое. Дежурный нам сказал, что в этой камере, которая была одиночкой, сидел Владимир Ильич Ленин. Оттуда нас отправили в Ворошиловский район, а затем в Березники на азотно-туковый завод. Месяц мы пилили дрова. Я сразу послал письмо семье, чтобы перебрались ко мне. Жена и двое детей ехали ко мне месяц, в дороге голодали. Приехали, а у меня из имущества — только бушлат и лапти...

Прошло полтора года. Пришел приказ Берии, чтобы таких ссыльных, как я, отослали в Казахстан. Узнал, что там есть стекольный завод, попросился в Кокчетавскую область. Семья осталась на старом месте.

Реабилитировали меня в 1956 году. Я никуда не обращался, документы готовили без моего участия. Через год мне надо было выходить на пенсию, и как раз все подоспело, иначе пенсию мне не дали бы.

— Встречались ли Вы с кем-нибудь из однопоселковцев, которые тоже стали узниками советского режима?

— Встречался с Фридкой в 1960 году. Его выслали на Колыму. Умер он в 1982 году. В Казахстане встречался с братьями Никитиными, которым пожизненную ссылку дали. С некоторыми вместе был в лагере.

Всего с нашего завода забрали 78 человек — это были лучшие специалисты. Вернулось только пять. Кого расстреляли, кто умер в лагере...

В Белоруссии везде есть свои Куропаты.

К сожалению, у меня затерялся адрес и номер телефона Эрнста Петровича Хашковского. В 1989 году он жил с женой в Минске. Если кто-то из родственников Хашковского что-то знает о нем, откликнитесь, пожалуйста...

Алла БОБКОВА.

ХАБАР

Зямля пад Мінскам: новая крымінальная справа

Уступіў у законную сілу прыгавор суда Валожынскага раёна ў дачыненні да былога старшыні Ракаўскага сельскага выканаўчага камітэта. Ён асуджаны на восем гадоў пазбаўлення волі.

Справа ў дачыненні да былога кіраўніка была ўзбуджана па ч.3 арт.430 Крымінальнага кодэкса Беларусі (атрыманне хабару), і расследавала яе пракуратура Валожынскага раёна.

Паводле інфармацыі рэспубліканскай пракуратуры, было ўстаноўлена, што абвінавачаны, знаходзячыся на пасадзе старшыні Ракаўскага сельскага выканаўчага камітэта, за вырашэнне пытання аб выдзяленні зямельнага ўчастка ў прыватную ўласнасць атрымаў ад грамадзяніна ў два прыёмы хабар у 2,5 тысячы долараў ЗША. Пры атрыманні 2 тысяч долараў ЗША ён быў затрыманы.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 МАЯ 2007 г.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Таццяна КАЛДУН:

«Мой сын згубіў каля 10 кілаграмаў...»

"Асабіста мне на конкурсе "Еўрабачанне" Анжаліка Агурбаш запомнілася бадай толькі тым, што падчас выканання песні паспела змяніць некалькі ўбораў. Упэўнена, што толькі з-за эпатажных сукенак Анжаліка не здолела прабіцца ў фінал. Гэтая прыгажосць папросту не ўпісалася ў больш чым сціплую сцэну "Еўрабачання"... Таму, на мой погляд, касцюм Калдуна павінен адпавядаць яго рангу дэбютанта. Дзіма павінен быць апрануты сціпла, тады глядач зможа засяродзіцца на яго голасе і манеры выканання, а не на бляску касцюма беларуса.

Падкажыце, калі ласка, хто адказвае за тое, як будзе апрануты Дзмітрый Калдун на "Еўрабачанні-2007"?

З.Р.СЯНЬКО, Мазыр".

Для **Дзмітрыя Калдуна**, як і для **Анжалікі Агурбаш,** касцюмы рыхтаваў вядомы мадэльер **Валянцін Юдашкін**. Ва ўсякім разе ён сам расказаў аб гэтым у інтэрв'ю расійскай газеце "День": *"Філіп Кіркораў — мой сябра. Ён звярнуўся да мяне з адпаведнай просьбай, так што касцюм для Дзімы буду рыхтаваць я".*

"Народная воля" папрасіла пацвердзіць гэтую інфармацыю маці спевака Таццяну Барысаўну (*на фота*).

"Мне цяжка дакладна сказаць, ува што будзе апрануты Дзіма, — адказала Таццяна Барысаўна. — *Па маёй інфармацыі, яго іміджам займаліся ў тым ліку і грэчаскія дызайнеры. Скажу толькі, што сын вельмі схуднеў — згубіў каля 10 кілаграмаў. Самі разумееце, пастаянныя трэніроўкі, рэпетыцыі, нервы. Дзіма жартуе, што маса пайшла ў мышцы. Але настрой у яго баявы. Кажа, што галоўнае — падрыхтавацца да складанага скачка падчас песні, а потым трапна скокнуць. Спадзяюся, што ўсё будзе нармальна".*

Дарэчы, Дзмітрый Калдун ужо знаходзіцца ў сталіцы Фінляндыі — Хельсінкі.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ

Каму належыць «Мінск Прынцэс Гатэль»?

"Я жыву недалёка ад былой гасцініцы "Свіслач", на месцы якой ужо некалькі год будуюць пяцізоркавы гатэль. Некалькі тыдняў таму будаўнікі перакапалі вуліцу Кірава. Можа, гэта азначае, што будаўнічыя працы падыходзяць да завяршэння і гатэль хутка расчыніць дзверы? І раскажыце, калі ласка, на чые грошы ўзводзіцца пяцізоркавы гатэльны комплекс?"

Андрэй СМАЛЯНОВІЧ, жыхар Мінска.

Адказаць на гэтае пытанне "Народная воля" папрасіла выканаўчага дырэктара "Мінск Прынцэс Гатэля" **Сяргея Якутовіча.**

"Рэканструкцыя будынка былой гасцініцы "Свіслач" яшчэ не скончана, — сказаў Сяргей Якутовіч. — Мы намагаемся выканаць узятыя намі абавязацельствы і здаць гатэль да канца гэтага года. Зараз у двары мы робім паркінг. Акрамя таго — прыбудоўваецца забаўляльны блок, дзе будуць змяшчацца басейн, фітнес-цэнтр, салон прыгажосці, дыскатэка, два рэстараны, магчыма — боўлінг. Агульная плошча гатэля складзе 17 тысяч квадратных метраў. У гатэлі будзе 34 стандартныя нумары, 122 — люксавыя і 2 — прэзідэнцкія".

Будуецца гатэль на замежныя інвестыцыі, якія складаюць каля 20—25 мільёнаў долараў. Уладальнік "Прынцэс Гатэля" — грамадзянін Турцыі **Судзі Озган.**

Па дамове аб куплі будынка ўладальнік гатэля мусіць *"удасканаліць тэрыторыю вакол аб'екта".*

"Зараз мы пракладваем вонкавыя сеці — мяняем каналізацыю, водаправодныя трубы, кладзём тэлефонныя кабелі, — гаворыць загадчык участка **Мікалай Кутас**. — Пасля гэтага будзем укладваць плітку на вуліцы. У маі мусім здаць участак на вуліцы Кірава, да 1 чэрвеня — на Валадарскага. Нашы рабочыя тут працуюць без выхадных да 9 гадзін вечара..."

Вальжына КОРСАК.

АНОНС

Талькоў-малодшы праспявае «Чыстыя пруды»

Канцэрт памяці Ігара Талькова адбудзецца 14 мая ў Палацы Рэспублікі. Яго песні для беларускіх слухачоў будуць выконваць 25-гадовы сын музыкі Ігар Талькоў-малодшы і спявак Паскаль.

"Ігар Талькоў-малодшы намагаецца не спяваць песні бацькі, — кажа прадзюсер канцэрта **Руслан Макараў.** — *У яго даволі шмат сольнай творчасці. Свой першы дыск Ігар плануе выпусціць увосень гэтага года. Але гэтая серыя канцэртаў прысвечаная 50-годдзю Ігара Талькова-старэйшага. Таму Ігару-малодшаму неабходна выступаць як сыну, прэзентаваць у асноўным творчасць бацькі".*

Насамрэч, 50-годдзе Ігара Уладзіміравіча адзначалася ў мінулым годзе (4 лістапада). Але яго сын змог прыехаць у Мінск толькі зараз.

Кажуць, што ён вельмі падобны на бацьку — не толькі вонкава, але і голасам і манерай трымацца на сцэне.

Шмат песень Талькова-старэйшага спявае Паскаль. Ён адзін атрымаў права ад сям'і музыкі пастаянна рабіць каверверсіі яго песень. У тым ліку і таму, што ён дапамагаў Талькову-малодшаму з папулярызацыяй яго творчасці.

Планавалася, што ў праграме возьмуць удзел і беларускія музыкі, але, напрыклад, **Аляксандр Ціхановіч** з'ехаў у Хельсінкі на "Еўрабачанне", а ў многіх іншых артыстаў вельмі напружаны рэпетыцыйны графік. Да таго ж арганізатары вырашылі, што цяжка зрабіць канцэрт з жывым гукам, калі некалькі выканаўцаў будуць па чарзе пераналаджваць гук. Таму ў праграме выступяць толькі сын Ігара Талькова і Паскаль.

Андрусь ЛЯСКО.

ТЫМ ЧАСАМ

Дзіма БІЛАН: *«Спадзяюся, Калдун зможа праявіць сябе на «Еўрабачанні»...»*

Адзін з пераможцаў "Еўрабачання-2006" Дзіма Білан, які на мінулым тыдні даў канцэрт у Палацы спорту, жадае Калдуну перамогі.

"Я ад усёй душы жадаю Дзіме Калдуну поспеху", — сказаў Білан. — *Я перакананы, што "Еўрабачанне" — гэта не палітычнае мерапрыемства, а сапраўдны конкурс, дзе збіраюцца таленавітыя спевакі і прафесійнае журы. Спадзяюся, Калдун зможа сябе там праявіць".*

Дарэчы, Білан з'яўляецца тварам беларускага магазіна фірмовага адзення "Gloria jeans".

Лілія ВАЛКОНСКАЯ.

У ТЭМУ

Ці разлічылася Беларусь з Кіркоравым?

Практычна ўсе расходы на падрыхтоўку беларускага ўдзельніка міжнароднага конкурсу песні "Еўрабачанне-2007" Дзмітрыя Калдуна ўзяла на сябе дзяржава. Пра гэта на пасяджэнні арганізацыйнага камітэта па падсумаванні вынікаў падрыхтоўкі да ўдзелу ў конкурсе паведаміў намеснік прэм'ер-міністра Беларусі **Аляксандр Косінец.**

Як паведамляе БелТА, ён выказаў надзею, што Беларусь зойме годнае месца ў гэтым конкурсе, паколькі ўпершыню падрыхтоўка ўдзельніка "Еўрабачання" мае такое сур'ёзнае матэрыяльнае суправаджэнне. Паводле слоў Косінца, за кошт беларускага боку быў арганізаваны праматур Калдуна, здымкі відэакліпа, выдаткаваны сродкі на выраб рэкламных матэрыялаў. Акрамя таго, знойдзены грошы для афармлення нумара Дзмітрыя — вырабу касцюма для выканаўцы, бэк-вакалу і танцавальнай групы. Зараз неабходнае абсталяванне транспартуецца ў сталіцу Фінляндыі. Расходы па знаходжанні беларускай дэлегацыі ў Фінляндыі ўзяў на сябе беларускі бок.

Аляксандр Косінец адзначыў актыўную працу ўсіх удзельнікаў арганізацыйнага камітэта і ў першую чаргу кіраўніка Нацыянальнага тэлевізійнага музычнага праекта "Еўрафэст" **Аляксандра Ціхановіча**. Акрамя таго, Косінец аддзячыў вядомаму расійскаму спеваку **Філіпу Кіркораву** за ўнёсак у падрыхтоўку беларускага канкурсанта. *"Зроблена вялікая праца, зараз надзея на тое, што Беларусі будзе спадарожнічаць удача",* — сказаў Аляксандр Косінец.

Наколькі адпавядаюць рэчаіснасці словы Аляксандра Косінца аб тым, што Беларусь узяла на сябе амаль усе расходы на падрыхтоўку да "Еўрабачання"? Яшчэ нядаўна той жа Філіп Кіркораў са старонак шматлікіх сродкаў масавай інфармацыі абурана заяўляў, што ўклаў у Калдуна 500.000 еўра ўласных грошай.

"Самі цудоўна разумееце, што праматур з'яўляецца самым галоўным ланцужком перад "Еўрабачаннем", — гаварыў Кіркораў. — *Таму што гэта твар краіны, калі артыст ездзіць па Еўропе і знаёміць слухачоў са сваёй песняй, з якой ён будзе прадстаўляць родную краіну. А гэта вельмі дарагое мерапрыемства, але ж неабходнае. Зразумела, чаму. Я ўжо не кажу пра піяр-агентаў у кожнай краіне, якія цягам двух месяцаў займаюцца раскруткай артыста. Крыўдна, што ўсе краіны могуць сабе гэта дазволіць, а Беларусь — не. Я не магу дапусціць гэтага. Мне сорамна. Таму я наняў агентаў у Еўропе за свае грошы. Як вы думаеце — гэта чэсна, гэта справядліва? Я б з задавальненнем, але ў мяне, на жаль, няма магчымасцяў і паўнамоцтваў фінансаваць мерапрыемствы дзяржаўнага ўзроўню, якім з'яўляецца "Еўрабачанне". Хаця я ўжо ўклаў каля пяцісот тысяч еўра ўласных грошай..."*

У тое, што такія шалёныя грошы Кіркораў уклаў у Калдуна бескарысліва, — верыцца цяжка. Цікава, ці разлічыліся беларускія арганізатары "Еўрабачання" з Кіркоравым? Чамусьці А.Косінец пра гэта нічога не кажа...

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

СПЕШИТЕ ВИДЕТЬ

С раритетным пистолетом можно будет сфотографироваться

В Белорусском государственном музее истории Великой Отечественной войны открылась специализированная выставка "Оружие Победы".

На выставке впервые в Беларуси представлены уникальные образцы стрелкового оружия СССР, Германии и стран Европы периода 1891—1945 годов.

Большая часть экспонатов — редкие, экспериментальные или выпущенные в ограниченном количестве образцы оружия. Среди них — самодельное партизанское оружие.

Любопытно, что работники музея предлагают посетителям выставки не только посмотреть на оружие Победы, но и сделать "настоящий" военный снимок — в каске, плащ-палатке и с оружием в руках.

Алина ВЕТРОВА.

ПАСТФАКТУМ

Чаму Андрэй Макарэвіч не захацеў выступаць разам з «J_morc»

Днямі ў сталічным Палацы спорту адбыўся канцэрт "Машины времени". Як было заяўлена, на разагрэве ў "Машины времени" павінен быў працаваць вядомы беларускі гурт "J_morc". Але яны на сцэну так і не выйшлі.

Андрэй Макарэвіч патлумачыў, што гэта звязана з тэхнічнымі праблемамі — маўляў, аказалася немагчымым наладзіць апаратуру адразу для двух гуртоў, а затрымліваць канцэрт музыкі не хацелі. Ніякіх асабістых прэтэнзій, па словах Андрэя Вадзімавіча, у яго да "J_morc" няма.

Аднак у інтэрв'ю "Еўрапейскаму радыё для Беларусі" саліст "J_morc" **Уладзімір Пугач** сказаў, што калі яны наладжвалі інструменты пасля "Машины времени" пад сябе, то расійскія госці паклікалі арганізатараў і, напэўна, сказалі, што іх не задавальняе такі падыход.

"Арганізатар папрасіў прабачэння і паставіў нас перад фактам, што мы не будзем выступаць, — расказвае Пугач. — *Спрачацца тут складана. Канечне, мы сышлі са сцэны. Але папрасілі арганізатара папрасіць прабачэння ў людзей, якія прыйшлі паслухаць "J_morc". Але потым даведаліся, што дырэктар "Машины времени" забараніў яму гэта рабіць".*

Але пры гэтым ганарар гурту заплацілі.

Планавалася, што за гадзіну да канцэрта Макарэвіч дасць прэс-канферэнцыю. Аднак ён з'явіўся перад журналістамі літаральна за дзесяць хвілін да пачатку выступлення.

"Я толькі некалькі хвілін таму даведаўся, што ў нас — прэс-канферэнцыя, і адразу прыбег", — патлумачыў ён.

За пятнаццаць хвілін Макарэвіч распавеў пра знаёмства з беларускім мастаком **Уладзімірам Цэслерам**, які афарміў вокладку альбома "Time machine". Высветлілася, што Макарэвіча з Цэслерам пазнаёміла спявачка **Алена Свірыдава**.

Пра становішча беларускіх музыкаў, чые прозвішчы занесены ў так званы чорны спіс, Макарэвіч разважаць адмовіўся.

"Я не магу ўявіць сябе ў сітуацыі беларускіх музыкаў, — адказаў ён. — *Каб уявіць, трэба тут жыць..."*

Вальжына КОРСАК.

ПОДРОБНОСТИ

Владимир ПОТУПЧИК: «Меня признали невиновным...»

Прокурорская проверка поставила точку в разбирательстве дорожно-транспортного происшествия с участием министра труда и социальной защиты Владимира Потупчика.

Об этом "Народной воле" сообщил сам Владимир Николаевич.

Как уже сообщала "Народная воля", 9 марта министр, который был за рулем личной "Ауди-100", на улице Притыцкого насмерть сбил неожиданно появившегося на дороге пешехода.

"Нет состава преступления, поэтому меня признали невиновным, — сказал Владимир Потупчик. — *А тот человек был пьян..."*

Марина КОКТЫШ.

РАНДЕВУ

Андрей ЛЕНКЕВИЧ:

«Я выносил картины на улицу и снимал их как людей...»

Застать Андрея Ленкевича в Беларуси сейчас очень сложно. О растущей популярности молодого фотографа свидетельствуют многочисленные приглашения от организаторов выставок из разных стран мира. Из страны в страну, изгорода в город — такова жизнь Андрея Ленкевича на данный момент. Однако, насколько мне удалось заметить, такой ритм только радует его....

— Последние два месяца практически все время провел в разъездах, в Беларуси был лишь проездом, — говорит Андрей.

— А как же личная жизнь?

— *(Улыбается.)* Как только приезжаю, обязательно встречаюсь с друзьями. У меня их много.

В биографии Андрея очень многое связано с Минском. Тут он получил высшее образование, именно тут стал настоящим фотографом. Однако родился Андрей Ленкевич в городе Гродно, там же живут его родственники.

— Ну а с родными часто видитесь?

— Примерно раз в два месяца.

— Расскажите, с чего началось Ваше увлечение фотографией?

— С того, что в офисе появился цифровой фотоаппарат.

— А как давно появился этот судьбоносный фотоаппарат?

— Около шести лет назад. Была предвыборная кампания, надо было кому-то сделать снимки. Я сделал — понравились. С тех пор пошло-поехало...

Проучившись год на факультете радиофизики и электроники БГУ, Андрей становится администратором одного из сайтов.

— А как же учеба?

— Примерным посещением, конечно, я не отличался, но закончил университет хорошо.

Андрей относится к числу тех людей, которых называют одним емким словом — умница. Окончательно убедившись в том, что фотография — дело его жизни, он посвящает ей почти все свое время. Выиграв в 2004 году стипендию World Press Photo, Андрей отправляется на восемь месяцев в Ереван (Армения).

— Там Вы изучали историю езидов, если не ошибаюсь?

— Не "изучал", это моя дипломная работа. Для тех, кто не знает, езиды — название части курдов, исповедующих особый культ синкретического характера, вобравший в себя, кроме элементов иудаизма, христианства и ислама, некоторые древневосточные верования. Четыре месяца я фотографировал их. Это кочевой народ.

— Ваша выставка "Езиды" была организована в столичном кафе "Лондон". Вторая выставка "У Него женское имя" проходила там же. Это совпадение?

— Кафе "Лондон" — мое любимое место, там у меня много знакомых.

— "У Него женское имя" — это история минской семьи, состоящей из двух девушек и ребенка...

— В Беларуси сейчас очень много процессов проходит, которые нигде не фиксируются. И тема женской любви — одна из них.

Также планирую сделать выставку на гомосексуальную тематику. Я знаю многих людей с нетрадиционной сексуальной ориентацией, и мне известно, с какими проблемами они сталкиваются каждый день...

Вообще, я люблю снимать людей. Недавно был в Австрии, где фотографировал картины одного известного австрийского художника. Мне сказали, что я могу делать все, как хочу, дали полную свободу. Я выносил картины на улицу, на балкон и снимал их как людей.

— Расскажите, как Вам удалось наладить столь тесные контакты с заграницей?

— Когда был в Армении, меня пригласили на празднование 50-летия *World Press Photo* в Ереване. Там познакомился со многими людьми. Там были все самые-самые: фотографы, директоры агентств, журналов, газет. Вот так все и началось...

— Вы принимаете любые предложения о сотрудничестве или...

— Конечно, я взвешиваю все, что мне предлагают. Но дело не только в деньгах. Я могу работать, если интересно, и бесплатно. Сейчас, например, заканчиваю работу над созданием сайта, посвященного белорусской фотожурналистике. Надеюсь, что через неделю уже будет что показать...

— Но, кажется, в Беларуси уже есть подобный сайт...

— Да, есть фотопортал *znyata.com.* Но там в основном представлен арт. Он мне неинтересен. А фотожурналистика очень разная. У нас она более новостная. Я хочу снимать город, точнее городскую жизнь...

— Планируете организовать в ближайшее время выставку в Беларуси?

— Пока нет.

Маша ГАРМАЗА.

ТРАДЫЦЫІ

Вяселле з «Гуда»

Фальклорны гурт "Гуда" рыхтуе новую праграму "Вяселле".

На дыску будуць прадстаўлены песні, якія адлюстроўваюць асноўныя этапы вяселля — ад заручын да перазоваў. У запісе альбома ўдзельнічаюць не толькі спявачкі "Гуды", але і жывыя носьбіты традыцыйнага фальклору — маці і цётка ўдзельніцы гурта **Любові Сівуравай.** Для выканання зачынальнай песні дзяўчаты хочуць запрасіць **Зміцера Вайцюшкевіча.** Дарэчы, нядаўна ў іх быў супольны канцэрт у клубе імя Ф.Дзяржынскага.

"Праект "Вяселле" скіраваны на тое, каб людзі, якія набудуць дыск, маглі вывучыць песні і скарыстаць іх на сваім уласным вяселлі, — кажа салістка гурта Вікторыя Міхно. — *Нам бы хацелася, каб элементы традыцыйнага беларускага вясельнага свята занялі сваё месца ў сучасным абрадзе. Калі вяселле праходзіць у адпаведнасці з абрадамі, то гэта ўспрымаецца не проста як афіцыйная падзея. Тады людзі насамрэч задумваюцца над тым, што з імі адбываецца. Напрыклад, на дыску ёсць песні — замовы на шчасце, на добры лёс, на будучых дзяцей".*

Дарэчы, "Гуда" ўжо апрабавала сваю новую праграму на вяселлі самай маладой спявачкі гурта **Вольгі Тарасевіч**.

"У многіх мы проста выклікалі шок! — дзеліцца ўражаннямі Вольга. -- *Замест марша Мендэльсона на нашым вяселлі гучалі народныя абрадавыя песні. Жанчына з загса, якая праводзіла цырымонію, так разгубілася, што ў яе ажно язык заплятаўся! А яшчэ мінакі з усіх бакоў нас фатаграфавалі на мабільныя тэлефоны...*

Напрыклад, мы пакуль не можам уявіць сабе, што адчувае маці, калі выпраўляе сваё дзіця на вяселле". Але ўсё ж чакаць гэтага моманту, каб запісаць плытку, дзяўчаты не збіраюцца — плануюць выпусціць альбом да канца гэтага года.

Вальжына КОРСАК.

СПАДЧЫНА

«Хай Беларусь, мая старонка, ўваскрэсне к вольнаму жыццю!»

Сёлета Беларусь адзначае 125-я ўгодкі з дня народзінаў народных Песняроў Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Карэспандэнт "Народнай волі" праехаў Купалавым гасцінцам, наведаў знакавыя для паэта мясціны, якія сталіся творчай калыскай паэта, — вёскі Карпілаўка, Акопы і Харужанцы.

«Вера на словы страціла свой крэдыт»

Па Даўгінаўскім тракце мы ад'ехалі ў бок Радашковічаў. На трыццаць чацвёртым кіламетры трасы — вёска Карпілаўка. Побач з ёю колішняя сядзіба аднаго з пачынальнікаў беларускай прозы Антона Іванавіча Лявіцкага — сябра і паплечніка Купалы. Дарэчы, менавіта тут Янка Купала ўпершыню прачытаў Антону Іванавічу сваю несмяротную "Паўлінку".

Сам Лявіцкі ўвайшоў у беларускую літаратуру пад псеўданімам Ядвігін Ш. Кажуць, што такі псеўданім ён узяў дзякуючы дзяўчыне, якую кахаў. Звалі яе Ядвіга. Расказваюць, што з гэтым псеўданімам аднойчы выйшла неспадзяванка, агучаная на ўсю краіну ў эфіры Беларускага тэлебачання. Дыктарка, чытаючы прозвішча "Ядвігін Ш.", вымавіла: "беларускі празаік Ядвігін Трэці..."

Знявага слыннага пісьменніка, на жаль, доўжыцца, бо тое, што дзеецца на ягонай сядзібе зараз, іначай як абразай назваць нельга. Аб тым, што менавіта ў гэтым месцы знаходзілася сядзіба Ядвігіна Ш., нагадвае бадай што просценькая шыльдачка. Ніякіх будынкаў не захавалася. На месцы былога жытла — зарослае бадыллём поле. Увогуле сядзіба знакамітага пісьменніка нагадвае звалку... Смецця тут хапае — ад гор пластыкавых бутэлек да старых разбітых тэлівізараў. Аб тым, што гэтае месца некалі было абжыта таленавітым і працавітым чалавекам, нагадвае толькі алея камянёў, некалі выкладзеная самім Лявіцкім.

У творчай біяграфіі Ядвігіна Ш. ёсць твор пад назвай "Дзядуля-дуб". Магутнае і прыгожае дрэва, якое натхніла на напісанне гэтага твора, стаіць і па сённяшні дзень. Праўда, "руплівымі" рукамі сучаснікаў у ім выразана вялікая дзірка ў чалавечы рост. У гэтай шчыліне пастухі хаваюцца ад дажджу.

Увогуле, пры гаспадарчым падыходзе сюды можна было б прывозіць турыстаў. Пры ўмове, канечне, што ім тут будзе што паказваць. А пакуль сітуацыю можна апісаць словамі з "Дарожнага дзённіка" Ядвігіна Ш. — "Вера на словы страціла свой крэдыт". Напэўна, надышоў час пераходзіць да спраў. Ці ў адказных за захаванне нацыянальнай спадчыны чыноўнікаў іншы пункт гледжання на гэты конт?

Акопы — творчая калыска Купалы

Наступным пунктам вандроўкі па Купалавых мясцінах стала мястэчка Акопы. Яго справядліва называюць творчай калыскай паэта. У Акопах Купалу натхняла літаральна ўсё. Мала хто ведае, што менавіта тут за два месяцы 1911 года паэт напісаў 50 вершаў. А ўвогуле каля 80 ягоных вершаў маюць пазнаку "Акопы". Менавіта тут напісаны і вялікія п'есы "Паўлінка", "Тутэйшыя", паэмы "Магіла льва", "Бандароўна" і іншыя.

Менавіта тут напісана і знакамітае "Раскіданае гняздо". Твор прасякнуты рэальным трагізмам, які давялося адчуць на сабе самому паэту. Маці Янкі Купалы — Бянігна Іванаўна Луцэвіч з восені 1909 года арандавала хутар Акопы ў памешчыцы Жалігоўскай і пражыла там да 1929 года. А калі надышлі часы калектывізацыі, маці Купалы адмовілася ўступаць у калгас. Па тагачасных законах за такую адмову чакала высылка ў Сібір. Паэту ўдалося ўратаваць маці. Ён паспеў зняць яе з цягніка недалёка ад Барысава, перавёз яе да сябе ў Мінск.

У сённяшніх Акопах таксама мала чаго засталося з тых часоў, калі сюды прыязджаў вялікі Пясняр. Захаваліся толькі падмуркі хаты і лазні, калодзеж і альтанка. Праўда, яна была рэканструявана і ўсталявана тут на пачатку 90-х гадоў. На шчасце, захаваўся валун з Купалавых часоў. На ім шыльда з несмяротным Купалавым чатырохрадкоўем:

Песню стварыці ясну, як неба,
У кожнай з ёй хаце быць мілым гасцём,—
Гэтакіх толькі скарбаў мне трэба,
Гэткім я толькі жыву пачуццём...

У вёсцы Харужанцы, якая блізу былога хутара Акопы, у спецыяльна пабудаванай хаце створаны філіял Літаратурнага музея Янкі Купалы. Экспазіцыя размешчана ў чатырох залах. У асноўным гэта Купалавы вершы і фотаздымкі розных часоў. Вясковае наваколле прасякнута Купалавым духам. На алеі, якая вядзе да ўваходу ў музей, акрамя помніка знаходзіцца вялізны валун з выбітым на ім Купалавым заклікам:

К табе, о Божа,
І я ў дзень гэты просьбу шлю:
Хай Беларусь, мая старонка,
ўваскрэсне к вольнаму жыццю!

Замест пасляслоўя

Па ідэі, юбілей вялікіх народных Песняроў павінен адзначацца на агульнанацыянальным узроўні. Можа, яно так і будзе. Прынамсі, арганізацыя мерапрыемстваў па ўшанаванні памяці Купалы і Коласа ўскладзена на "прадзяржаўны" Саюз пісьменнікаў, у якім старшынствуе Мікалай Чаргінец. Усе ведаюць, што і Колас і Купала былі сябрамі таго, які сёння называецца Саюзам беларускіх пісьменнікаў. Зараз гэтую пісьменніцкую арганізацыю ўзначальвае Алесь Пашкевіч. Гэтая творчая арганізацыя звярнулася да кіраўніцтва новаўтворанага саюза з прапановай аб кардынацыі дзеянняў, скіраваных на годнае святкаванне юбілеяў Купалы і Коласа. Аднак Мікалай Чаргінец пакуль маўчыць.... Хаця сумеснымі намаганнямі можна зрабіць многае — давесці да ладу тыя ж Акопы, прыбраць ад смецця і ўзнавіць сядзібу Ядвігіна Ш. Было б толькі жаданне. А так атрымліваецца, што адны хочуць, але не маюць фінансавых сродкаў, а тыя, за кім адміністрацыйны рэсурс, да прапаноў першых пакуль не прыслухаліся...

Віталь ГАРБУЗАЎ (фота аўтара).

Мінск—Карпілаўка—Акопы—Харужанцы.

КРЫЖАВАНКА

Докшыцам — 600 год

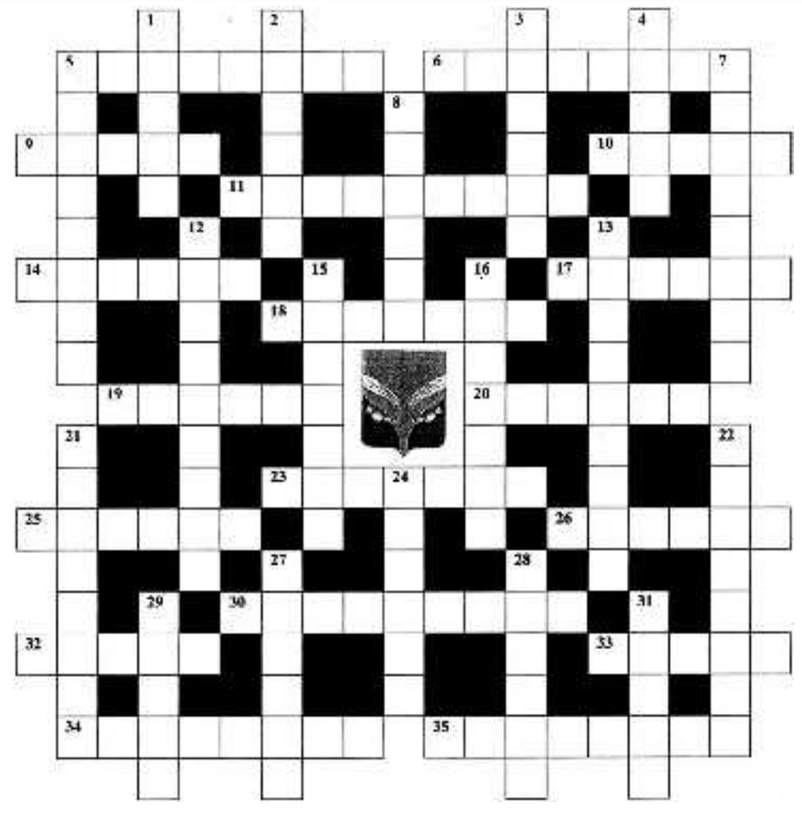

Па гарызанталі: 5.Статус Докшыц з 1621-га па 1795 г., з 1795 г. — горад. 6.Бортнае дрэва з 4 борцямі. Магчыма, збераглося ў раёне і ў наш час. Іншая назва — стайліна. 9.Тое, што і прывід. 10.Невялікі гарадскі сад, мноства якіх налічваецца ў Докшыцах. 11.Герой Савецкага Саюза, з 1943 г. — камандзір партызанскага злучэння Барысаўска-Бягомльскай зоны. Аўтар мемарыяльных твораў "Вечны агонь" і іншых. 14.Герой Савецкага Саюза, кіраўнік партызанскага руху ў Докшыцкім раёне ў часы Вялікай Айчыннай вайны. 17.Вёска ў Докшыцкім раёне, у наваколлі якой знаходзіцца археалагічны помнік — курганны могільнік. 18.Герой Савецкага Саюза, генерал-маёр, камкор, імем якога ў часы вайны была названа партызанская брыгада. 19.Назва санаторыя-прафілакторыя ў Докшыцкім раёне. 20.Вялікая пералётная птушка, якая корміцца рыбай. Сустракаецца на тэрыторыі раёна. Занесена ў Чырвоную кнігу Беларусі. 23.Тлушч марскіх жывёл, які выкарыстоўваўся рамеснікамі ў мінулыя часы ў Докшыцах і іншых гарадах і мястэчках у гарбарстве, шавецтве і іншым. 25.Празаік, крытык, публіцыст пачатку XX стагоддзя. Яго творчасць высока цаніў Я.Купала. Ураджэнец в.Параф'янава. 26.Прысвятак беларускага народнага календара, які адзначаўся 27 снежня па старым стылі. 30.Назва жыхароў Докшыц у часы ВКЛ. Па адной з версій, адсюль і пайшла назва горада. 32.Магнацкі род герба "Дамброва" ("Дуброва") у ВКЛ, прадстаўнікі якога ў XVII ст. правілі Докшыцамі. 33.Назва маёнтка, на месцы якога ў XVI ст. узнік г.п.Бягомль. 34.Тое, што і культурызм. 35.Род запаведніка. На тэрыторыі раёна існуюць пад назвамі "Сэрвеч" і "Верхневілейскі".

Па вертыкалі: 1.Высокае, да 40 метраў вышыні, дрэва сямейства маслінавых, дрэвастоі якога зберагліся ў Бярэзінскім запаведніку. 2.Драпежная рыба — адна з жыхарак вадаёмаў Докшыцкага раёна. 3.Вядомы беларускі паэт і грамадскі дзеяч, які часта наведваў Докшыцкі раён і прысвяціў Сітцаўскаму дубу-волату "Баладу аб дубе саўгаса "Сітцы". 4.Вёска, малая радзіма вядомага кампазітара Н.Сакалоўскага, аўтара гімна БССР і Рэспублікі Беларусь. 5.Возера ў раёне, у басейне р.Бярэзіны. 7.Вёска, радзіма вядомай французскай мастачкі Н.Хадасевіч-Лежэ, аўтара партрэтаў Ю.Гагарына, Н.Крупскай і іншых. 8.Слабадское ... Назва вялізнага багністага масіва ў Бярэзінскім запаведніку на тэрыторыі Докшыцкага раёна. 12.Гарадское ўпраўленне, якое дзейнічала ў Докшыцах да 1870 г. 13.Вёска, радзіма беларускіх пісьменнікаў А.Ставера і Ю.Свіркі. 15.Герой Савецкага Саюза, лётчык. Здзейсніў у часы Вялікай Айчыннай вайны 125 баявых вылетаў. Загінуў. Пахаваны ў Докшыцах. 16.Вёска, радзіма беларускай пісьменніцы Л.Чарняўскай. 21.Камяністая глеба, якая сустракаецца ў некаторых сельскіх гаспадарках Докшыцкага раёна (разм.). 22.Рэдкая шыракалісная лекавая расліна, расце ў лесе, на лузе. Руская назва — "колокольчики". Сустракаецца ў Докшыцкім раёне. Занесена ў Чырвоную кнігу Беларусі. 24.Старадаўняе драўлянае рачное судна, на якім па Віліі, Бярэзіне, Нёмане некалі перавозілі грузы. 27.Герой Савецкага Саюза, ураджэнец в.Кромкавічы. Загінуў у баі. У Докшыцах і в.Бярозкі яму ўстаноўлены помнікі. 28."Смела йдзе ў сонцы, // Уся сама — як сонца. // Гэта ... наша // У нашае старонцы (З верша Я.Купалы "Жняя", 1911 г.). 29.Празаік, паэт, драматург. Ураджэнец в.Верацеі. Аўтар трылогіі "Гараваткі", рамана "За волю" і іншых. Жыве ў Канадзе. 31.Старажытная вёска ў Лагойскім раёне, да 1797 года была ў межах Докшыцкага ўезда. Вёску любіў наведваць Я.Купала.

Склаў Лявонцій ЦЕЛЕШ. г.Дзяржынск.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў №№53—54

Па гарызанталі: 1. Спевы. 8. Скокі. 11. Жаваронак. 12. Апора. 13. Золак. 14. Падарунак. 15. Дрэва. 17. Ласун. 19. Адценне. 22. Тон. 25. Сорак. 27. Заклічка. 28. Пыл. 29. Саха. 32. Пералік. 33. Цурбак. 35. Часопіс. 36. Кут. 37. Дабро. 40. Піражок. 42. Штуршок. 44. Гаворка. 45. Качалка. 47. Сасна. 49. Адцінак. 52. Абраз. 55. Каша. 58. Чаротаўка. 60. Зварот. 61. Аснова. 62. Каравай. 63. Дранік. 64. Страха.

Па вертыкалі: 2. Папера. 3. Ворыва. 4. Салавейка. 5. Жаданне. 6. Посуд. 7. Загад. 9. Кло-пат. 10. Красун. 16. Адбітак. 18. Сокал. 20. Вол.21. Замес. 23. Дзеці. 24. Скарб. 25. Сыроват-ка. 26. Мак. 29. Самаробак. 30. Хітрыкі. 31. Напітак. 32. Пірог. 34. Кусок. 38. Этнас. 39. Арэна. 41. Калітка. 43. Калач. 46. Адранак. 48. Аблокі. 50. Карона. 51. Чарада. 53. Заказ. 54. Ко-лас. 56. Дзед. 57. Гара. 59. Асот.

УВАГА!

Абвяшчаецца конкурс

Фундацыя памяці Рыгора Крушыны абвясціла конкурс паэзіі да стагоддзя беларускага паэта, якое будзе адзначацца сёлета 3 снежня.

У конкурсе мае права ўдзельнічаць любы беларус ва ўзросце ад 18 да 32 гадоў. Журы творчага спаборніцтва прымае да разгляду літаратурныя творы (лірычныя альбо наватарскія), якія заснаваны на фальклоры Случчыны або Палесся, песні на словы любога верша Рыгора Крушыны альбо артыкулы, прысвечаныя яго паэзіі і паэтычнаму стылю.

Арганізатары конкурсу ўстанавілі дзве ўзнагароды для пераможцаў: першы прыз складае 700 амерыканскіх долараў, другі — 300 долараў.

Узнагароджанне пераможцаў адбудзецца сёлета ў снежні. Творы на конкурс у гонар Рыгора Крушыны прымаюцца да канца лістапада 2007 года на электронную пошту **iharka@tut.by** альбо па пошце. Адрас: **Krushyna Poetry Foundation, POB 40846, St. Petersburg, FL 33743, USA.**

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

Пакуль улады не знялі блакаду, зрабіце, калі ласка, перадаплату за будучыя нумары

Шаноўныя чытачы!

На жаль, і сённяшні нумар газеты мы вымушаны былі друкаваць у Смаленску, распаўсюджваем, як і раней, уласнымі сіламі.

Спадзяемся, што перамовы з уладамі дадуць плённы вынік. Але пакуль давайце дзейнічаць так: хто не зрабіў **перадаплату** за майскія нумары — калі ласка, зрабіце гэта ў бліжэйшыя дні. З такой просьбай рэдакцыя звяртаецца і да тых, хто запазычыўся, г.зн. у красавіку атрымліваў газету авансам. Шкада, але, калі Вы не падтрымаеце "Народную волю", нам давядзецца развітацца.

Для тых, хто ўпершыню хоча стаць нашым чытачом, патлумачым: ***афармiць* перадплату** можна ў любы дзень. Як толькі нам стане вядома, што Вы заплацілі грошы, праз 2—3 дні атрымаеце свежыя нумары газеты. Таму хутчэй у любы філіял "Беларусбанка" альбо на пошту!

Заадно паўтараем нашу настойлівую просьбу: агітуйце за "Народную волю" блізкіх, суседзяў, сяброў па працы, вучобе.

А чаму б не афармiць **перадаплату** за будучыя нумары для таго, каго Вы збіраецеся віншаваць з днём народзінаў ці з нейкай іншай нагоды?

Ведаеце людзей, якія з задавальненнем чыталі б "Народную волю", але, на жаль, у іх цяжкае фінансавае становішча? Калі ласка, дапамажыце ім афармiць **перадаплату**, ваша дабрачыннасць адгукнецца шчырай удзячнасцю ў сэрцах тых, каму Вы зрабілі дабро.

Каб аблегчыць вашы клопаты, і сёння друкуем узоры плацежкі і абаненцкай карткі.

Для тых, хто толькі-толькі вырашыў стаць чытачом "Народнай волі", паведамляем: каб зрабіць **перадаплату** за нумары бягучага і наступных месяцаў (можна нават да канца паўгоддзя), **тэрмінова** наведайце любы філіял "Беларусбанка", а там, дзе іх няма, — любое паштовае аддзяленне. Мінчане могуць аператыўна зрабіць **перадаплату** праз рэдакцыйны офіс (вул.Энгельса, 34а) альбо пазваніць па тэлефонах: 206-63-93 ці 206-68-71. Пасля званка да Вас прыйдуць нашыя валанцёры са свежымі нумарамі газеты і дапамогуць афармiць **перадаплату** за любы тэрмін.

Нагадваем: сума **перадаплаты** за месяц ранейшая — **9500** рублёў для індывідуальных чытачоў і **15.000** рублёў для арганізацый, прадпрыемстваў, устаноў, фірм (за тры месяцы адпаведна 28.500 і 45.000 рублёў). Банкаўскія рэквізіты "Народнай волі" такія:

УП "Народная воля": р/р 3012006535014, ААТ "Прыорбанк", ЦБП 113, код 749, УНН 100961759.

Вымушаны і на гэты раз звярнуць увагу на тое, што перасылаць у рэдакцыю трэба не толькі копію плацежнага дакумента, але і запоўненую **АБАНЕНЦКУЮ КАРТКУ**, узор якой друкуем і ў сённяшнім нумары. Зноў жа: запаўняйце выразна, пажадана друкаванымі літарамі. Разумеем: для Вас, шаноўныя чытачы, гэта дадатковыя цяжкасці. Але што зробіш: каб Вы своечасова атрымлівалі газету, мы вымушаны звяртацца з такой просьбай.

Вы — з «Народнай воляй», «Народная воля» — з Вамі!

0402280179

ИЗВЕЩЕНИЕ

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя 3012006535014 Лицевой счет код 749
УНН* 100961759

(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за апрель, май, июнь 2007 г. (ненужное зачеркнуть)				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

Кассир

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя 3012006535014 Лицевой счет код 749
УНН* 100961759

(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за апрель, май, июнь 2007 г. (ненужное зачеркнуть)				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

КВИТАНЦИЯ

Кассир М.П.

* Заполняется только при осуществлении операции по уплате налогов

Абонентская карточка

на номера газеты «Народная воля»
за апрель, май, июнь 2007 года
(ненужное зачеркнуть)

*Заполняется отчетливо **печатными буквами** и **обязательно** отправляется в редакцию с **копией платежного документа***

фамилия

имя **отч.**

индекс почтового отделения

область

район

название населенного пункта

город, городской поселок, поселок, деревня (нужное — подчеркнуть)

улица
пр-т
переулок *(нужное — подчеркнуть)*

дом *а,б,в,г* **корп.** **кв.**

(Примечание: в случае получения газеты через абонентский пункт обязательно укажите индекс и адрес почтового отделения)

РЭХА

Ты — сапраўдны ліцвінскі паэт, Міхась!

Бывае ж такое: перад тым як атрымаць чарговы (57—58) нумар "Народнай волі", што б я ні рабіў, а з галавы ў мяне чамусьці не выходзіла здаўна любімая песня "Ты мне вясною прыснілася". Спяваў яе як мог і пры гэтым думаў: ну хто ж, хто аўтар дзівоснага песеннага верша? Здавалася, мо Купала ці Багдановіч...

І вось разгортваю прысланую газету... Сапраўды нейкі цуд, адкрыццё! Там — вялікая публікацыя пра паэта Міхася Шушкевіча — аўтара верша песні "Ты мне вясною прысніласа". Нарэшце, усё стала на месца — дзякуй, "Народная воля"!

Добра, што вы пазнаёмілі з такім незвычайным, духоўна багатым чалавекам, надрукавалі і іншыя, зусім невядомыя, нідзе не змешчаныя раней вершы. Яны таксама цудоўныя! "Маці" — гэта ж пранізлівая, пранікнёная песня ясенінскага ўзроўню, "Мілавіца" мне чуецца лірычным вальсам, а "Падымайся!" — уздымным поклічным маршам. Толькі я не кампазітар, добра, каб каго з іх натхнілі выдатныя песенныя радкі, якія цяпер рэдка сустрэнеш.

Міхась, ты — сапраўдны паэт! І душою, і характарам, і думкамі — ліцвін. Пры ўсёй сціпласці і ціхмянасці — нязломны ў адстойванні таго, у што верыш, не здольны ні на ёту адступіцца ад уласнага сумлення, годнасці.

Пішы, дарагі ты наш, пішы новыя творы. Яны нам вельмі патрэбны! І вельмі хацелася б, насуперак усяму, убачыць іх надрукаванымі асобным зборнікам.

Добрага здароўя табе, творчага натхнення і плёну жадае ад усяго сэрца

Іван ЧЫЛЕК з Гродна.

*Рэдакцыя газеты "Народная воля" выказвае шчырыя спачуванні Валерыю Аляксеевічу Шчукіну і яго сям'і ў сувязі са смерцю жонкі — **Любові Адамаўны Шчукінай.***

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

Індэкс 63222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.).
Надрукавана ў ТАА "Типография Михайлова - С", 214020, г.Смаленск, вул. Шаўчэнкі, 86. Па заказе ТАА "Типография Михайлова", 214000, г.Смаленск, вул. Кастрычніцкай рэвалюцыі, д.38, кв.54. Падпісаны ў друк 2.05.2007 у 16.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 11 000 экз. Заказ №